

Regeringens proposition

1991/92: 98

med anledning av vissa beslut fattade av
internationella arbetskonferensen vid dess
sjuttiosjunde möte

Prop.
1991/92: 98

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 december 1991 för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Börje Hörnlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den av internationella arbetskonferensen år 1990 antagna konventionen (nr 170) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet.

I enlighet med vad som föreskrivs i Internationella arbetsorganisationens stadga föreläggs riksdagen också några andra beslut av internationella arbetskonferensen. Det gäller rekommendationen (nr 177) i samma ämne som den nämnda konventionen samt konventionen (nr 171) och rekommendationen (nr 178) om nattarbete och ett protokoll till konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 december 1991

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Hörnlund

Proposition med anledning av vissa beslut fattade av internationella arbetskonferensen vid dess sjuttiosjunde möte

1 Inledning

Genom sin anslutning till Nationernas förbund år 1920 inträdde Sverige som medlem av Internationella arbetsorganisationen (ILO).

ILOs beslutande församling – internationella arbetskonferensen – sammanträder i regel en gång per år. Arbetskonferensen kan enligt artikel 19 i organisationens stadga beträffande förslag, som förts upp på mötets dagordning, besluta antingen om en internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller om en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller på annat sätt men utan den bindande karaktär som tillkommer en ratificerad konvention. Om beslutet är av mindre räckvidd eller huvudsakligen av formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, brukar det ges formen av en resolution.

Senast 12 månader, undantagsvis 18 månader, från avslutandet av konferensens session skall varje medlemsstat förelägga landets lagstiftande församling antagna konventioner och rekommendationer för lagstiftning eller andra åtgärder. Varje medlemsstat har vidare skyldighet att underrätta internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder som har vidtagits för att uppfylla denna förpliktelse samt om vilka åtgärder som i övrigt har vidtagits.

Internationella arbetskonferensens sjuttiosjunde möte hölls i Genève den 6–27 juni 1990.

Sverige deltog i mötet på sedvanligt sätt med en fullständig delegation, dvs. två regerings-, ett arbetsgivar- och ett arbetstagarombud samt ett antal experter. Som ombud deltog för **regeringen** departementsrådet Bengt Lidal, socialdepartementet, och departementssekreteraren Kerstin Wiklund, arbetsmarknadsdepartementet, för **arbetsgivarna** direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Johan von Holten och för **arbetstagar** internationella sekreteraren i Landsorganisationen i Sverige Ulf Edström.

1990 års arbetskonferens antog dels en konvention (nr 170) och en rekommendation (nr 177) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet, dels en konvention (nr 171) och en rekommendation (nr 178) om nattarbete samt ett protokoll till konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete. Texterna på engelska och svenska till dessa fem instrument bör fogas som **bilaga 1–5** till protokollet i detta ärende.

Jag avser nu att ta upp frågan om godkännande av konventionerna nr 170 och 171 och protokollet till konventionen nr 89 samt tillämpningen av rekommendationerna nr 177 och 178.

2 Konventionen (nr 170) och rekommendationen (nr 177) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet

2.1 Bakgrund

ILOs styrelse fattade i november 1987 beslut att föra upp frågan om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet på dagordningen för 1989 års arbetskonferens. ILOs expertmöte om skadliga ämnen på arbetsplatsen, vilket hölls i maj 1987, bidrog genom rekommendationer till detta beslut. Expertmötet var enigt i sina slutsatser att behov förelåg av en konvention på området.

Även tidigare under 1980-talet har flera av ILOs expertmöten och industrikommittéer, däribland kemikommittén, drivit kraven på internationella regler för yrkesmässig hantering av kemiska produkter.

Av de 69 konventioner (och 70 rekommendationer) som arbetskonferensen tidigare antagit på arbetsmiljöns område har 12 konventioner (resp. 14 rekommendationer) direkt eller indirekt anknytning till säkerhet vid användning av kemiska ämnen i arbetslivet. Någon generell bindande reglering har dock inte förekommit tidigare.

Som ett led i förberedelsarbetet inför förstaårsbehandlingen av ämnet säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet anmodade ILO medlemsstaterna att besvara ett av internationella arbetsbyrån utarbetat formulär. ILO-kommittén förordade i sitt remissvar en konvention kompletterad med en rekommendation. Denna synpunkt upprepades i kommitténs yttrande inför andraårsbehandlingen av ämnet.

Efter sedvanlig tvåårsbehandling antog arbetskonferensen år 1990 konventionen (nr 170) och rekommendationen (nr 177) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet (bil. 1–2). Konventionen antogs med 391 röster för, ingen emot och en nedlagd röst. Av de svenska ombuden röstade såväl regerings- som arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanterna för konventionen. Rekommendationen antogs med 389 röster för, ingen emot och ingen nedlagd röst. Samtliga svenska ombud röstade för rekommendationen.

Yttrande över konventionen (nr 170) och rekommendationen (nr 177) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet har avgetts av ILO-kommittén som i sin tur inhämtat synpunkter från kommerskolle-

gium, sjöfartsverket, räddningsverket, arbetarskyddsstyrelsen, sprängämnesinspektionen, kemikalieinspektionen, statens naturvårdsverk, statens strålskyddsinstitut, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation.

ILO-kommittén tillstyrker ratifikation av konventionen.

2.2 Konventionens och rekommendationens huvudsakliga innehåll

Konventionens operativa del omfattar nitton artiklar och skall gälla privat och offentlig verksamhet inom arbetslivet, där kemiska produkter används. Medlemsstat som ratificerar konventionen har möjlighet att, på vissa villkor, undanta viss verksamhet, vissa produkter eller företag från tillämpningen av hela konventionen eller vissa av dess bestämmelser.

Konventionen uppställer krav på klassificering, etikettering, märkning och varuinformationsblad. Behörig myndighet skall utfärda regler för bedömning och klassificering av kemiska produkters hälso- och miljöfarlighet. Alla kemiska ämnen, även sådana som inte kan bedömas medföra risk för skada, skall märkas. Märkningen skall utföras på ett för arbetstagarna lättförståeligt sätt.

Konventionen innehåller krav på innehållsdeklaration i varuinformationsblad för hälsofarliga kemiska produkter. Varuinformationsbladen skall innehålla uppgifter om produkten, klassificering, risker, förebyggande åtgärder och leverantör.

Leverantören skall i enlighet med konventionen ansvara för bedömningen av den kemiska produktens hälso- och miljöfarlighet. Denne är därvidlag skyldig att se till att produkten klassificeras, märks, etiketteras och förses med innehållsdeklaration i enlighet med de regler som uppställs av behörig myndighet.

Konventionen riktar även en rad krav mot arbetsgivaren. Det åligger denne att ha uppgifter om ett hälsofarligt ämnes sammansättning och egenskaper tillgängliga för arbetstagarna. Sådan information skall föreligga innan verksamheten med ämnet ifråga påbörjas. Arbetsgivaren skall även hålla en förteckning över de farliga kemikalier som hanteras på arbetsplatsen. Vidare skall arbetsgivaren säkerställa att arbetstagarna inte utsätts för kemiska risker utöver de exponeringsnivåer och gränsvärden som fastställs för ämnet ifråga av behörig myndighet. Av behörig myndighet upprättat produktregister skall finnas tillgängligt för arbetstagarna.

Arbetstagarna skall informeras om de risker som är förbundna med hanteringen av farliga ämnen på arbetsplatsen. Arbetsgivarna skall se till att arbetstagarna ges kontinuerlig utbildning om gällande säkerhetsföreskrifter och -rutiner.

Konventionen innehåller regler om samverkan samt arbetstagares rättigheter och skyldigheter. I konventionen föreskrivs att arbetstagarna har rätt till information om de hälsofarliga egenskaperna hos de produkter man hanterar.

Slutligen åläggs exporterande stater ett informationsansvar gentemot importstater. Innebörden av denna bestämmelse är att den exporterande staten skall sörja för att den importerande staten får upplysningar om sådana kemikalier som är föremål för förbud eller begränsningar ifråga om hantering i exportlandet.

Rekommendationen innehåller bl. a. de kriterier som bör tillämpas vid klassificering av kemiska produkter samt de uppgifter som bör ingå vid märkning och etikettering och innehållsdeklaration av kemiska produkter. I övrigt återkommer i stort konventionstexten vad gäller arbetsgivarens ansvar och arbetstagarnas rättigheter i mera detaljerad form. Rekommendationen ger bl. a. vägledning för hur arbetsgivaren kan anordna läkar-kontroll av arbetstagarna.

De nyantagna instrumenten syftar till att komplettera tidigare antagna ILO-instrument, bl. a. 1971 års konvention (nr 136) och rekommendation (nr 144) om bensen, 1974 års konvention (nr 139) och rekommendation (nr 147) om yrkescancer, 1977 års konvention (nr 148) och rekommendation (nr 156) om arbetsmiljön (luftföroreningar, buller och vibrationer), 1981 års konvention (nr 155) och rekommendation (nr 164) om arbetarskydd och arbetsmiljö, 1985 års konvention (nr 161) och rekommendation (nr 171) om företagshälsövård och 1986 års konvention (nr 162) och rekommendation (nr 172) om säkerhet vid användning av asbest. Konventionerna nr 139, nr 148, nr 155, nr 161 och nr 162 har samtliga tillträtts av Sverige (prop. 1975:63, 1977/78:134, 1981/82:166, 1985/86:141 resp. 1986/87:125). Sverige har även ratificerat den i art. 2(f) åberopade konventionen (nr 135) om arbetstagarnas representanter (prop. 1972:10).

2.3 Överväganden

Mitt förslag: Sverige ratificerar ILO-konventionen nr 170.

ILO-kommitténs förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot att Sverige tillträder konventionen.

Skälen för mitt förslag: Jag noterar med tillfredsställelse att konventionens krav på klassificering, märkning och annan produktinformation stämmer väl överens med de svenska kemikalireglerna, såsom de uttrycks i arbetsmiljölagen (1977:1160, senast ändrad 1991:677), lagen om kemiska produkter (1985:426, senast ändrad 1991:640), lagen om brandfarliga och explosiva varor (1988:868), lagen om transport av farligt gods (1982:821) och fartygssäkerhetslagen (1988:49) med följdförfattningar.

Vad beträffar konventionens krav på sekretessregler i samband med uppgifter om ämnen i en kemisk produkt är de enligt min uppfattning förenliga med svensk lagstiftning, nämligen bestämmelserna därom i 8 kap. sekretesslagen (1980:100), reglerna om tystnadsplikt för skyddsombud i 7 kap. arbetsmiljölagen samt 23 § lagen om kemiska produkter.

Konventionens artikel 19 om exporterande stats informationsskyldighet vid införande av förbud mot all eller viss användning av kemiska produk-

ter motsvaras av de bestämmelser som nyligen införts i lagen om kemiska produkter om uppgiftsskyldighet vid export av kemiska produkter samt av svenska föreskrifter om krav på notifieringsskyldighet enligt förordningen om tekniska regler (1990: 986).

Jag ansluter mig till ILO-kommitténs bedömning att konventionens bestämmelser sammanfaller med kraven i svensk lagstiftning på området. Efter samråd med chefen för miljö- och naturresursdepartementet finner jag således inga hinder för en svensk ratifikation av konventionen nr 170. Konventionen utgör enligt min uppfattning ett viktigt instrument i det pågående internationella arbetet att reglera hanteringen av kemikalier och att stärka skyddet för människan och miljön.

Rekommendationen föranleder enligt min mening ingen ytterligare åtgärd.

3 Konventionen (nr 171) och rekommendationen (nr 178) om nattarbete samt protokollet till konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete

3.1 Bakgrund

Enligt ILOs statistik uppgår andelen nattarbetare till mellan sju och femton procent av samtliga löntagare i industriländerna. Nattarbete utförs i betydligt högre grad av män än av kvinnor. Av samtliga nattarbetare är mellan hälften och två tredjedelar skiftarbetare. Andelen nattarbetare som regelbundet arbetar natt synes öka. I utvecklingsländerna är nattarbete mindre utbrett än i industriländerna men tenderar att öka i takt med industrialisering och urbanisering.

Nästan samtliga ILOs medlemsländer har någon form av lagstiftning som förbjuder kvinnors nattarbete – åtminstone i industriverksamhet. Flera länder förbjuder eller reglerar såväl mäns som kvinnors nattarbete, men undantag medges i olika omfattning. I några länder – bland dem Sverige, Norge och Danmark – råder samma restriktioner för nattarbete oavsett om det utförs av män eller kvinnor.

ILO har genom åren antagit en rad konventioner och rekommendationer med regler för nattarbete i vissa branscher, med förbud för barns och minderårigas nattarbete eller med restriktioner för kvinnors nattarbete. Något instrument som reglerar nattarbete i allmänhet har dock inte förekommit förrän arbetskonferensen i juni 1990 antog de nu föreliggande konventions- och rekommendationstexterna.

Redan vid sitt första möte år 1919 antog internationella arbetskonferensen en konvention (nr 4) om kvinnors nattarbete, senare reviderad år 1934 genom konventionen nr 41. Båda dessa instrument reviderades år 1948 genom konventionen nr 89. Samtliga tre konventioner äger tillämpning endast på kvinnors nattarbete i industriverksamhet. Konventionerna har vunnit stor anslutning. Den 1 november 1991 var 115 stater bundna av någon av dem, 56 stater av konventionen nr 89. Men de är också konven-

tioner som i hög grad sagts upp av medlemsstaterna – i tretton fall utan samtidig ny ratifikation.

En förändrad syn på kvinnors arbete har fått till följd att nattarbetsförbudet för kvinnor uppfattas som alltmer kontroversiellt. Flertalet länder har sagt upp konventionen nr 89 av det skälet att den är diskriminerande gentemot kvinnor och minskar kvinnors möjligheter att ta anställning inom industrin.

Konventionerna anmäldes för riksdagen genom propositionerna 1921: 361, 1935: 84 resp. 1949: 162. Sverige har inte ratificerat någondera av konventionerna.

Inför en ny möjlighet att säga upp konventionen nr 89 år 1991 beslöt ILOs styrelse i november 1987 att föra upp ämnet nattarbete för förstaårsbehandling på dagordningen för 1989 års arbetskonferens. Syftet var tvåfaldigt, nämligen dels att utarbeta förslag till ändringar av konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete, dels att ta upp till behandling behovet av nya internationella instrument om nattarbete i allmänhet.

Som ett led i förberedelsearbetet inför förstaårsbehandlingen av ämnet nattarbete år 1989 anmodade ILO medlemsstaterna att besvara ett av arbetsbyrån utarbetat frågeformulär. ILO-kommittén redogjorde i sitt remissvar för den svenska arbetstidslagstiftningen med förbud mot nattarbete i princip samt för de undantag från förbudet som lagen medger. De av arbetsbyrån föreslagna ILO-reglerna avsåg förbättringar av de allmänna arbetsvillkoren i samband med nattarbete. Även om detta i och för sig var värdefullt ansåg kommittén att huvudfrågan i ett nytt instrument borde vara hur en begränsning av nattarbetet som sådant skall åstadkommas. Utgångspunkten borde vara att nattarbete i princip skall vara förbjudet för både män och kvinnor. Förbudet borde vara generellt och inte bara gälla i industrin. Från ett generellt nattarbetsförbud måste man dock undanta sådana arbeten som måste bedrivas natttid på grund av allmänhetens behov, som t. ex. vaktjänst, sjukvård och transporter. Även för verksamheter, som vissa processarbeten, som inte utan stora svårigheter kan avbrytas, får man acceptera nattarbete. Synen på arbeten som måste utföras under natten bör vara restriktiv. De som ändå måste utföra nattarbete skall tillförsäkras en rätt till behövlig dygnsvila. Frågor om kompensation för nattarbete, social service och andra åtgärder som bör vidtas för att uppväga verkningarna av nattarbete borde i instrumenten behandlas i andra hand, ansåg kommittén.

Efter sedvanlig tvåårsbehandling antog internationella arbetskonferensen år 1990 konventionen (nr 171) och rekommendationen (nr 178) om nattarbete (bil. 3–4). Konventionen antogs med röstsiffrorna 348 för, 24 emot och 15 nedlagda. Rekommendationen antogs med 341 röster för, 22 röster emot och 17 nedlagda. Av de svenska ombuden röstade regerings- och arbetstagarrepresentanterna för både konventionen och rekommendationen medan arbetsgivarrepresentanten röstade emot. Arbetskonferensen antog även ett protokoll till 1948 års konvention (nr 89) om kvinnors nattarbete (bil. 5). Protokollet antogs med röstsiffrorna 323 för, 7 emot och 27 nedlagda. Samtliga svenska ombud röstade för protokollet.

Yttrande över de tre instrumenten har avgetts av ILO-kommittén, som i sin tur har inhämtat yttranden från socialstyrelsen, riks försäkringsverket, statens arbetsgivarverk, arbetarskyddsstyrelsen, arbetsmiljöinstitutet, jämställdhetsombudsmannen, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation.

ILO-kommittén finner att Sverige f n bör avstå från en ratificering av konventionen samt att protokollet saknar aktualitet för svensk del.

3.2 Konventionens, rekommendationens och protokollets huvudsakliga innehåll

I konventionen nr 171 erinras inledningsvis om vissa tidigare antagna ILO-instrument, bl a 1946 års konvention (nr 79) och rekommendation (nr 80) om minderårigas nattarbete (icke-industriell verksamhet), 1948 års konvention (nr 90) om minderårigas nattarbete (industri) och 1921 års rekommendation (nr 14) om minderårigas nattarbete (jordbruk) samt 1948 års konvention (nr 89) om kvinnors nattarbete med tilläggsprotokoll och 1921 års rekommendation (nr 13) om kvinnors nattarbete (jordbruk).

Konventionens materiella innehåll omfattar elva artiklar. Den äger tillämpning på alla arbetstagare oavsett kön men med undantag för anställda inom jordbruk, boskapsskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder. Länder som ratificerar konventionen kan vid särskilda problem undanta ytterligare begränsade kategorier arbetstagare men regeringarna skall då i de tillämpningsrapporter, som de fortsättningsvis är skyldiga att till följd av en ratifikation lämna enligt artikel 22 i ILOs stadga, beskriva alla de åtgärder som vidtagits för att successivt utsträcka konventionens tillämpning även till dessa arbetstagare.

Konventionen definierar nattarbete som "allt arbete som utförs under en period om minst sju sammanhängande timmar, inkl. intervallet mellan midnatt och kl. 05.00". Enligt konventionen skall särskilda åtgärder vidtas för att skydda nattarbetares hälsa, tillhandahålla skydd vid havandeskap och barnsörd och bistå nattarbetare i familje- och sociala frågor. Dessutom skall nattarbetare erbjudas möjligheter till yrkesmässigt avancemang och lämplig ekonomisk kompensation. Samtliga dessa åtgärder – som kan tillämpas successivt – omfattar hälsokontroller före anställning och med jämna intervaller därefter, tillgång till lämplig första-hjälpen-utrustning, garantier vid varaktig eller tillfällig olämplighet för nattarbete samt särskilda skyddsåtgärder för gravida kvinnor och nyblivna mödrar. Lämplig social service bör tillhandahållas. Nattskift får inte införas utan föregående konsultationer med berörda arbetstagarrepresentanter. Kompensation till nattarbetare i form av arbetstid, lön eller liknande förmåner skall innebära ett erkännande av nattarbetets beskaffenhet.

Rekommendationen innehåller ytterligare detaljerade bestämmelser i sådana frågor som arbetstid och vilotid, ekonomisk kompensation, arbetarskydd och social service.

Protokollet som reviderar konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete fastslår att variationer i nattperiodens längd och undantag från förbudet för kvinnor att utföra nattarbete i industrin kan införas genom beslut av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. Sådana undantag kan antingen gälla en särskild bransch, ett yrke eller ett eller flera företag.

3.3 Överväganden

Min bedömning: Sverige bör för närvarande inte tillträda konventionen nr 171. Förutsättning för en ratifikation av protokollet till konventionen nr 89 föreligger inte.

ILO-kommitténs bedömning: Överensstämmer med min bedömning. ILO-kommittén är dock inte enig i sina slutsatser. Arbetstagarorganisationer i kommittén har avgivit en reservation till förmån för ratifikation av konventionen nr 171.

Remissinstanserna: I fråga om ratificering av konventionen nr 171 uttrycker remissinstanserna skilda uppfattningar. Socialstyrelsen och riksförsäkringsverket ser inga hinder för ratificering av konventionen. Arbetskyddsstyrelsen pekar på flera skillnader mellan å ena sidan konventionen och rekommendationen samt å andra sidan den svenska arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen, något som enligt styrelsens mening inte bör medföra att de svenska bestämmelserna ändras, och avstyrker ratifikation. Svenska arbetsgivareföreningen avvisar en svensk ratifikation av konventionen. Ställningstagandet grundas dels på konventionens sakliga innehåll, främst definitionen av nattarbete och nattarbetare, och dels på mera allmänna överväganden. Landstingsförbundet uttrycker tveksamhet inför de slutliga konventions- och rekommendationstexterna. Statens arbetsgivarverk anser att fördelarna med nuvarande svenska system skulle gå förlorade vid en ratifikation. Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation anser att de hinder som föreligger för ratificering lätt kan undanröjas genom inte alltför långtgående lagändringar. Sveriges akademikers centralorganisation visar på ett antal exempel där konventionens regler saknar sin motsvarighet i Sverige och där åtgärder skulle behövas i form av ändrad lagstiftning och/eller överenskommelser mellan arbetsmarknades parter.

Inte någon remissinstans kommenterar protokollet till konventionen (nr 89) om kvinnors nattarbete.

Skälen för min bedömning: Jag konstaterar att i likhet med de ursprungligen föreslagna reglerna anger de nu föreliggande slutliga konventions- och rekommendationstexterna som mål att nattarbetets risker om möjligt skall elimineras, att dess olägenheter skall minskas samt att de berörda arbetstagarna skall kompenseras på ett lämpligt sätt.

Den av ILO-kommittén föreslagna förbudslinjen med möjlighet till generella och andra undantag vann sålunda inte gehör. Konventionen innehåller inte något förbud mot nattarbete, inte heller några bestämmelser om

att förekomsten av nattarbete skall begränsas så vitt möjligt. Däremot omgärdas nattarbetet med en mängd detaljstyrande regler.

Inför andraårsbehandlingen av ämnet nattarbete fann ILO-kommittén att de då föreslagna konventions- och rekommendationstexterna om nattarbete var så svåra både att tillämpa på svenska förhållanden och att omsätta i svenska bestämmelser att en framtida ratifikation av en konvention med den föreslagna utformningen syntes utesluten.

Jag konstaterar nu att den slutligen antagna konventionen nr 171 i stort överensstämmer med det tidigare textförslaget. Konventionens definitioner avviker helt från det i svensk lagstiftning och i det övriga svenska regelsystemet tillämpade begreppet nattvila. Denna konvention och även den vidhängande rekommendationen – med detaljerade bestämmelser – utgår från ett synsätt som inte överensstämmer med svensk lagstiftning. Som jag nämnt utgår svensk lagstiftning från ett principiellt nattarbetsförbud med möjlighet till undantag för arbete som på grund av sin natur, allmänhetens behov eller andra särskilda omständigheter måste bedrivas nattetid och definierar perioden för nattvila till 24.00–05.00. Arbetstidslagen är en ramlag som ger möjligheter att helt eller delvis reglera frågor om arbetstid genom centrala och/eller tidsbegränsade lokala kollektivavtal. Arbetstidslagen har också ersatts av arbetstidsavtal på stora delar av arbetsmarknaden.

Utöver dessa principiella skillnader mellan ILO-instrumenten och det svenska regelverket pekar bl. a. arbetarskyddsstyrelsen på flera skiljaktigheter mellan krav i enskilda konventionsartiklar och svenska bestämmelser. Konventionen ger sålunda en generell rätt till läkarundersökning (artikel 4), alternativ sysselsättning i samband med graviditet (artikel 7) och särskild betalning (artikel 8). Sverige uppfyller inte dessa krav. Möjligen kan föreskriften om särskild betalning för nattarbete enligt arbetarskyddsstyrelsen anses uppfylld om man beaktar gällande kollektivavtal.

Parallellt med utarbetandet av de nya ILO-instrumenten har i Sverige arbetstidskommittén avslutat sitt arbete.

Kommittén framhåller i sitt slutbetänkande att ”generella skyddsregler beträffande förläggningen av arbetstiden måste finnas kvar, t. ex. veckovila och nattvila, men liksom hittills vara dispositiva (dvs. med möjlighet att genom centrala och/eller tidsbegränsade lokala kollektivavtal mellan parterna träffa överenskommelser om avvikelser från det principiella nattarbetsförbudet). Att det finns skyddsregler är utomordentligt viktigt eftersom det innebär att utgångspunkten är att arbetstider som avviker från skyddsreglerna bör undvikas.”

Arbetstidskommittén fortsätter: ”När avvikelser ändå måste tillgripas är det svårt att ange några generella regler för hur arbetstiden då bäst anpassas till hälsomässigt goda betingelser. De regler som finns (i Sverige) har hittills bedömts i stort uppfylla den nivå som behövs ur hälsosynpunkt. Det är ett stort ansvar för arbetsmarknadens parter att beakta hälsoaspekterna i de centrala avtalen och den lokala anpassningen av arbetstidernas utformning när avvikelser från dessa regler görs. Utformningen av t. ex. skiftarbete har stor betydelse för det obekväma arbetets hälsomässiga effekter.”

Utvecklingen i Sverige går i riktning mot en ökad flexibilitet när det gäller förläggningen av arbetstiden. Som en uppföljning av bl. a. arbetstidskommitténs förslag tillkallade min företrädare en utredare för att pröva om mer flexibla regler för arbetstid och semester bör införas i svensk lagstiftning. Utredaren skall enligt sina direktiv bl. a. beakta existerande ILO-konventioner på detta område, inkl. de år 1990 antagna instrumenten om nattarbete.

Det kan vidare i sammanhanget noteras att arbetstidsfrågorna, däribland förslag till specialbestämmelser beträffande nattarbete och skiftarbete, för närvarande behandlas inom EG. Om förslaget leder till EG-direktiv kommer detta att direkt beröra Sverige genom EES-avtalet. Förslaget skiljer sig på flera punkter från ILO-konventionen, bland annat genom att nattarbete definieras på annat sätt.

Även om den allmänna kravnivå som uppställs i ILO-konventionen nr 171 kan anses väl tillgodosedd i Sverige genom gällande lag och avtal finner jag mot bakgrund av ovanstående i likhet med ILO-kommitténs majoritet att Sverige f. n. bör avstå från en ratificering av konventionen.

Rekommendationen föranleder enligt min mening ingen ytterligare åtgärd.

Beträffande protokollet till konventionen nr 89 vill jag framföra följande. Jag anser att särbestämmelser för kvinnor i arbetslivet bör undvikas i möjligaste mån. Regler i lag eller kollektivavtal som tar sikte på bara det ena könet bidrar till att motverka strävandena att nå jämställdhet mellan kvinnor och män. På den svenska arbetsmarknaden saknar frågan om särbestämmelser för kvinnors nattarbete aktualitet sedan lång tid tillbaka. Protokollet till konventionen nr 89 utgår fortfarande från ett allmänt förbud för kvinnors nattarbete. En framtida svensk anslutning till konventionen nr 89 är inte tänkbar och således inte heller en anslutning till protokollet. Jag har i detta ärende samrått med chefen för kulturdepartementet.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

1. att godkänna konventionen (nr 170) om säkerhet vid användningen av kemiska produkter i arbetslivet.

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle

2. att ta del av vad jag i övrigt anfört om de vid internationella arbetskonferensens sjuttiosjunde möte antagna instrumenten.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för den åtgärd och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

Convention (No. 170) concerning Safety in the Use of Chemicals at Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Noting the relevant international labour Conventions and Recommendations and, in particular, the Benzene Convention and Recommendation, 1971, the Occupational Cancer Convention and Recommendation, 1974, the Working Environment (Air Pollution, Noise and Vibration) Convention and Recommendation, 1977, the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, the Occupational Health Services Convention and Recommendation, 1985, the Asbestos Convention and Recommendation, 1986, and the list of occupational diseases, as amended in 1980, appended to the Employment Injury Benefits Convention, 1964, and

Noting that the protection of workers from the harmful effects of chemicals also enhances the protection of the general public and the environment, and

Noting that workers have a need for, and right to, information about the chemicals they use at work, and

Considering that it is essential to prevent or reduce the incidence of chemically induced illnesses and injuries at work by –

(a) ensuring that all chemicals are evaluated to determine their hazards,

(b) providing employers with a mechanism to obtain from suppliers information about the chemicals used at work so that they can implement effective programmes to protect workers from chemical hazards,

ILOs konvention (nr 170) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttio-sjunde möte,

beaktar gällande internationella konventioner och rekommendationer på arbetslivets område och särskilt 1971 års konvention och rekommendation om bensen, 1974 års konvention och rekommendation om yrkescancer, 1977 års konvention och rekommendation om arbetsmiljön (luftföroreningar, buller och vibrationer), 1981 års konvention och rekommendation om arbetarskydd och arbetsmiljö, 1985 års konvention och rekommendation om företagshälsovård, 1986 års konvention och rekommendation om asbest samt den år 1980 reviderade förteckningen över yrkessjukdomar, fogad till 1964 års konvention om förmåner vid yrkesskada,

konstaterar att skyddet av arbetstagare mot skadliga effekter av kemiska produkter även bidrar till att skydda allmänheten och miljön,

framhåller att arbetstagare har behov av och rätt till information om de kemiska produkter som de använder i arbetslivet,

anser att det är nödvändigt att förebygga eller minska förekomsten av sjukdomar och skador i arbetslivet som orsakas av kemiska produkter genom att

a) säkerställa att alla kemiska produkter utvärderas för att fastställa vilka risker de utgör,

b) utarbeta en ordning som gör det möjligt för arbetsgivare att erhålla upplysningar från leverantörer om de kemiska produkter som används i arbetslivet så att de kan genomföra effektiva program för att skydda arbetstagare mot kemiska risker,

(c) providing workers with information about the chemicals at their workplaces, and about appropriate preventive measures so that they can effectively participate in protective programmes,

(d) establishing principles for such programmes to ensure that chemicals are used safely, and

Having regard to the need for co-operation within the International Programme on Chemical Safety between the International Labour Organisation, the United Nations Environment Programme and the World Health Organisation as well as with the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and the United Nations Industrial Development Organisation, and noting the relevant instruments, codes and guide-lines promulgated by these organisations, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to safety in the use of chemicals at work, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Convention, which may be cited as the Chemicals Convention, 1990.

I. Scope and Definitions

Article 1

1. This Convention applies to all branches of economic activity in which chemicals are used.

2. The competent authority of a Member ratifying this Convention, after consulting the most representative organisations of employers and workers concerned, and on the basis of an assessment of the hazards involved and the protective measures to be applied –

(a) may exclude particular branches of economic activity, undertakings or products from the application of the Convention, or certain provisions thereof, when –

c) ge arbetstagare information om de kemiska produkter som används på deras arbetsplatser och om lämpliga förebyggande åtgärder så att de effektivt kan delta i skyddsprogram,

d) fastställa principer för sådana program för att säkerställa att kemiska produkter används på ett trygghetssätt,

tar hänsyn till behovet av samarbete inom det internationella programmet för säkerhet vid användning av kemiska produkter mellan internationella arbetsorganisationen, Förenta nationernas miljöprogram och Världshälsoorganisationen samt med Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation och Förenta nationernas organisation för industriell utveckling och beaktar gällande instrument, regler och riktlinjer som dessa organisationer utfärdat,

har beslutat att anta vissa förslag angående säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet, en fråga som utgör den femte punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention, och

antar denna den tjugofemte dagen i juni månad nittonhundranittio följande konvention, som kan kallas 1990 års konvention om kemiska produkter.

I. Tillämpningsområde och definitioner

Artikel 1

1. Denna konvention är tillämplig på alla områden av arbetsmarknaden där kemiska produkter används.

2. Efter samråd med de berörda mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och på grundval av en bedömning av såväl hälsorisker som vidtagna skyddsåtgärder

a) kan behörig myndighet i en medlemsstat, som ratificerar denna konvention, undanta vissa branscher, företag eller produkter från tillämpningen av konventionen eller vissa bestämmelser i denna, när

(i) special problems of a substantial nature arise; and

(ii) the overall protection afforded in pursuance of national law and practice is not inferior to that which would result from the full application of the provisions of the Convention;

(b) shall make special provision to protect confidential information whose disclosure to a competitor would be liable to cause harm to an employer's business so long as the safety and health of workers are not compromised thereby.

3. This Convention does not apply to articles which will not expose workers to a hazardous chemical under normal or reasonably foreseeable conditions of use.

4. This Convention does not apply to organisms, but does apply to chemicals derived from organisms.

Article 2

For the purposes of this Convention –

(a) the term “chemicals” means chemical elements and compounds, and mixtures thereof, whether natural or synthetic;

(b) the term “hazardous chemical” includes any chemical which has been classified as hazardous in accordance with Article 6 or for which relevant information exists to indicate that the chemical is hazardous;

(c) the term “use of chemicals at work” means any work activity which may expose a worker to a chemical, including –

- (i) the production of chemicals;
- (ii) the handling of chemicals;
- (iii) the storage of chemicals;
- (iv) the transport of chemicals;
- (v) the disposal and treatment of waste chemicals;
- (vi) the release of chemicals resulting from work activities;
- (vii) the maintenance, repair and cleaning of equipment and containers for chemicals;

i) speciella problem av väsentlig betydelse uppstår; och

ii) det samlade skydd som ges enligt nationell lagstiftning och praxis inte är sämre än det som skulle följa av en fullständig tillämpning av konventionens bestämmelser;

b) skall behörig myndighet i en medlemsstat, som ratificerar denna konvention, fastställa särskilda bestämmelser för att skydda konfidentiell information som, om den avslöjades för en konkurrent, skulle kunna skada en arbetsgivares verksamhet, förutsatt att arbetstagares hälsa och säkerhet inte därigenom sätts i fara.

3. Denna konvention är inte tillämplig på artiklar som vid normal eller rimligen förutsebar användning inte utsätter arbetstagare för farliga kemiska produkter.

4. Denna konvention är inte tillämplig på organismer, men är tillämplig på kemiska produkter som härrör från organismer.

Artikel 2

Vid tillämpningen av denna konvention avses med uttrycket

a) ”kemiska produkter” kemiska element och föreningar samt blandningar därav, vare sig de är naturliga eller syntetiska;

b) ”farlig kemisk produkt” varje kemisk produkt som har klassificerats som farlig enligt artikel 6 eller för vilken det föreligger relevant information som anger att produkten är farlig;

c) ”användning av kemiska produkter i arbetslivet” varje yrkesmässig verksamhet där en arbetstagare kan utsättas för en kemisk produkt, som innefattar

- i) framställning av kemiska produkter;
- ii) hantering av kemiska produkter;
- iii) förvaring av kemiska produkter;
- iv) transport av kemiska produkter;
- v) destruktion och behandling av kemiska avfallsprodukter;
- vi) utsläpp av kemiska produkter i samband med yrkesmässig verksamhet;
- vii) underhåll, reparation och rengöring av utrustning och behållare för kemiska produkter;

(d) the term "branches of economic activity" means all branches in which workers are employed, including the public service;

(e) the term "article" means an object which is formed to a specific shape or design during its manufacture or which is in its natural shape, and whose use in that form is dependent in whole or in part on its shape or design;

(f) the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

II. General Principles

Article 3

The most representative organisations of employers and workers concerned shall be consulted on the measures to be taken to give effect to the provisions of this Convention.

Article 4

In the light of national conditions and practice and in consultation with the most representative organisations of employers and workers, each Member shall formulate, implement and periodically review a coherent policy on safety in the use of chemicals at work.

Article 5

The competent authority shall have the power, if justified on safety and health grounds, to prohibit or restrict the use of certain hazardous chemicals, or to require advance notification and authorisation before such chemicals are used.

III. Classification and Related Measures

Article 6

Classification Systems

1. Systems and specific criteria appropriate for the classification of all chemicals according to the type and degree of their intrinsic health and physical hazards and for assessing

d) "områden av arbetsmarknaden" alla de verksamhetsgrenar inom vilka arbetstagare är anställda, innefattande offentlig verksamhet;

e) "artikel" ett föremål som är tillverkat för att uppnå en viss form eller utformning eller som framstår i sin naturliga form och vars användning i denna form helt eller delvis är beroende av föremålets form eller utformning;

f) "arbetstagarnas representanter" personer som erkänns som sådana genom nationell lagstiftning eller praxis i enlighet med 1971 års konvention om arbetstagarnas representanter.

II. Allmänna principer

Artikel 3

Samråd skall ske med de berörda mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna om vilka åtgärder som skall vidtas för att genomföra konventionens bestämmelser.

Artikel 4

Varje medlemsstat skall utforma, genomföra och periodiskt se över en samlad politik för säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet, mot bakgrund av nationella förhållanden och praxis och i samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Artikel 5

Om det är motiverat av säkerhets- och hälsoskäl, skall behörig myndighet ha befogenhet att förbjuda eller begränsa användningen av vissa farliga kemiska produkter eller att kräva såväl anmälan som tillstånd i förväg innan sådana kemiska produkter används.

III. Klassificering och besläktade åtgärder

Artikel 6

Klassificeringssystem

1. Behörig myndighet eller ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet skall, i enlighet med nationella eller internationella standarder, upprätta system och sär-

the relevance of the information required to determine whether a chemical is hazardous shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

2. The hazardous properties of mixtures composed of two or more chemicals may be determined by assessment based on the intrinsic hazards of their component chemicals.

3. In the case of transport, such systems and criteria shall take into account the United Nations Recommendations on the transport of dangerous goods.

4. The classification systems and their application shall be progressively extended.

Article 7

Labelling and marking

1. All chemicals shall be marked so as to indicate their identity.

2. Hazardous chemicals shall in addition be labelled, in a way easily understandable to the workers, so as to provide essential information regarding their classification, the hazards they present and the safety precautions to be observed.

3. (1) Requirements for marking or labelling chemicals pursuant to paragraphs 1 and 2 of this Article shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

(2) In the case of transport, such requirements shall take into account the United Nations Recommendations on the transport of dangerous goods.

Article 8

Chemical safety data sheets

1. For hazardous chemicals, chemical safety data sheets containing detailed essential information regarding their identity, supplier, classification, hazards, safety precautions and emergency procedures shall be provided to employers.

skilda kriterier som lämpar sig för klassificering av alla kemiska produkter beroende på den typ och den grad av fysiska och hälsomässiga risker dessa innebär och för att bedöma relevansen av den information som krävs för att avgöra om en kemisk produkt är farlig.

2. Farliga egenskaper hos blandningar som består av två eller flera kemiska produkter kan bestämmas genom en bedömning av de risker som är förbundna med varje beståndsdel i blandningen.

3. När det gäller transport skall dessa system och kriterier ta hänsyn till Förenta nationernas rekommendationer om transport av farligt gods.

4. Klassificeringssystemen och deras tillämpning skall gradvis utvidgas.

Artikel 7

Etikettering och märkning

1. Alla kemiska produkter skall märkas så att de kan identifieras.

2. Farliga kemiska produkter skall dessutom etiketteras på ett för arbetstagarna lättförståeligt sätt så att de ger de viktigaste uppgifterna om klassificering, vilka risker de innebär samt vilka skyddsåtgärder som bör iakttas.

3. 1) Krav på märkning eller etikettering av kemiska produkter enligt punkterna 1 och 2 i denna artikel skall fastställas av behörig myndighet eller av ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet, i enlighet med nationella eller internationella standarder.

2) När det gäller transport skall dessa krav ta hänsyn till Förenta nationernas rekommendationer om transport av farligt gods.

Artikel 8

Varuinformationsblad

1. För farliga kemiska produkter skall varuinformationsblad med detaljerade, väsentliga uppgifter om deras identitet, leverantör, klassificering, risker, skyddsåtgärder och förfaranden i nödsituationer tillhandahållas arbetsgivare.

2. Criteria for the preparation of chemical safety data sheets shall be established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority, in accordance with national or international standards.

3. The chemical or common name used to identify the chemical on the chemical safety data sheet shall be the same as that used on the label.

Article 9

Responsibilities of suppliers

1. Suppliers of chemicals, whether manufacturers, importers or distributors, shall ensure that –

(a) such chemicals have been classified in accordance with Article 6 on the basis of knowledge of their properties and a search of available information or assessed in accordance with paragraph 3 below;

(b) such chemicals are marked so as to indicate their identity in accordance with Article 7, paragraph 1;

(c) hazardous chemicals they supply are labelled in accordance with Article 7, paragraph 2;

(d) chemical safety data sheets are prepared for such hazardous chemicals in accordance with Article 8, paragraph 1, and provided to employers.

2. Suppliers of hazardous chemicals shall ensure that revised labels and chemical safety data sheets are prepared and provided to employers, by a method which accords with national law and practice, whenever new relevant safety and health information becomes available.

3. Suppliers of chemicals which have not yet been classified in accordance with Article 6 shall identify the chemicals they supply and assess the properties of these chemicals on the basis of a search of available information in order to determine whether they are hazardous chemicals.

2. Kriterier för utarbetandet av varuinformationsblad skall fastställas av behörig myndighet eller av ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet, i enlighet med nationella eller internationella standarder.

3. Den kemiska beteckningen eller det allmänt vedertagna namnet som används för att identifiera den kemiska produkten på varuinformationsbladet skall vara desamma som de som används på etiketten.

Artikel 9

Leverantörers ansvar

1. Leverantörer av kemiska produkter, vare sig de är tillverkare, importörer eller distributörer, skall säkerställa att

a) de kemiska produkterna har klassificerats enligt artikel 6 på grundval av kännedom om deras egenskaper och inhämtande av tillgänglig information eller bedömts i enlighet med punkt 3 nedan;

b) de kemiska produkterna är märkta så att de kan identifieras i enlighet med artikel 7, punkt 1;

c) farliga kemiska produkter som de levererar är etiketterade i enlighet med artikel 7, punkt 2;

d) varuinformationsblad utarbetas för sådana farliga kemiska produkter i enlighet med artikel 8, punkt 1 och tillhandahålls arbetsgivare.

2. Leverantörer av farliga kemiska produkter skall säkerställa att, närhelst ny relevant information om hälsa och säkerhet blir tillgänglig, etiketter och varuinformationsblad uppdateras och tillhandahålls arbetsgivare på ett sätt som är i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis.

3. Leverantörer av kemiska produkter, som ännu inte har klassificerats enligt artikel 6, skall identifiera de kemiska produkter som levereras och bedöma egenskaperna hos dessa på grundval av inhämtad tillgänglig information för att bestämma huruvida de är farliga kemiska produkter.

IV. Responsibilities of employers

Article 10

Identification

1. Employers shall ensure that all chemicals used at work are labelled or marked as required by Article 7 and that chemical safety data sheets have been provided as required by Article 8 and are made available to workers and their representatives.

2. Employers receiving chemicals that have not been labelled or marked as required under Article 7, or for which chemical safety data sheets have not been provided as required under Article 8, shall obtain the relevant information from the supplier or from other reasonably available sources, and shall not use the chemicals until such information is obtained.

3. Employers shall ensure that only chemicals which are classified in accordance with Article 6 or identified and assessed in accordance with Article 9, paragraph 3, and labelled or marked in accordance with Article 7 are used and that any necessary precautions are taken when they are used.

4. Employers shall maintain a record of hazardous chemicals used at the workplace, cross-referenced to the appropriate chemical safety data sheets. This record shall be accessible to all workers concerned and their representatives.

Article 11

Transfer of chemicals

Employers shall ensure that when chemicals are transferred into other containers or equipment, the contents are indicated in a manner which will make known to workers their identity, any hazards associated with their use and any safety precautions to be observed.

Article 12

Exposure

Employers shall—

(a) ensure that workers are not exposed to chemicals to an extent which exceeds exposure limits or other exposure criteria for the

IV. Arbetsgivares ansvar

Artikel 10

Identifiering

1. Arbetsgivare skall säkerställa att samtliga kemiska produkter som används i arbetslivet är etiketterade eller märkta enligt artikel 7 samt att varuinformationsblad har tillhandahållits enligt artikel 8 och finns tillgängliga för arbetstagare och deras representanter.

2. Arbetsgivare som mottar kemiska produkter, som inte har etiketterats eller märkts enligt artikel 7 eller för vilka det inte tillhandahållits varuinformationsblad enligt artikel 8, skall få den relevanta informationen av leverantören eller från andra rimligen tillgängliga källor och får inte använda de kemiska produkterna förrän sådan information erhållits.

3. Arbetsgivare skall säkerställa att endast sådana kemiska produkter används som är klassificerade enligt artikel 6 eller identifierade och bedömda enligt artikel 9, punkt 3 samt etiketterade eller märkta enligt artikel 7 och att nödvändiga försiktighetsåtgärder vidtas när de används.

4. Arbetsgivare skall föra en förteckning över farliga kemiska produkter som används på arbetsplatsen med hänvisning till lämpliga varuinformationsblad. Denna förteckning skall vara tillgänglig för alla berörda arbetstagare och deras representanter.

Artikel 11

Överföring av kemiska produkter

Arbetsgivare skall säkerställa att, när kemiska produkter överförs till andra behållare eller annan utrustning, innehållet anges på sådant sätt att arbetstagare får kännedom om deras identitet, de risker som är förbundna med användningen av dem samt vilka skyddsåtgärder som skall iakttas.

Artikel 12

Exposition

Arbetsgivare skall

a) säkerställa att arbetstagare inte utsätts för kemiska produkter utöver de exponeringsgränser eller andra exponeringskriterier

evaluation and control of the working environment established by the competent authority, or by a body approved or recognised by the competent authority in accordance with national or international standards;

(b) assess the exposure of workers to hazardous chemicals;

(c) monitor and record the exposure of workers to hazardous chemicals when this is necessary to safeguard their safety and health or as may be prescribed by the competent authority;

(d) ensure that the records of the monitoring of the working environment and of the exposure of workers using hazardous chemicals are kept for a period prescribed by the competent authority and are accessible to the workers and their representatives.

Article 13

Operational control

1. Employers shall make an assessment of the risks arising from the use of chemicals at work, and shall protect workers against such risks by appropriate means, such as –

(a) the choice of chemicals that eliminate or minimise the risk;

(b) the choice of technology that eliminates or minimises the risk;

(c) the use of adequate engineering control measures;

(d) the adoption of working systems and practices that eliminate or minimise the risk;

(e) the adoption of adequate occupational hygiene measures;

(f) where recourse to the above measures does not suffice, the provision and proper maintenance of personal protective equipment and clothing at no cost to the worker, and the implementation of measures to ensure their use.

2. Employers shall –

(a) limit exposure to hazardous chemicals so as to protect the safety and health of workers;

för utvärdering och kontroll av arbetsmiljön som fastställts av behörig myndighet eller ett av den behöriga myndigheten godkänt eller erkänt organ, i enlighet med nationella eller internationella standarder;

b) bedöma i vilken utsträckning arbetstagar utsätts för farliga kemiska produkter;

c) övervaka och registrera arbetstagares exposition för farliga kemiska produkter när detta är nödvändigt för att skydda deras hälsa och säkerhet eller föreskrivs av behörig myndighet;

d) säkerställa att register över övervakningen av arbetsmiljön och över expositionen av arbetstagare som hanterar farliga kemiska produkter bevaras under en av behörig myndighet föreskriven period och finns tillgängliga för arbetstagarna och deras representanter.

Artikel 13

Övervakning av verksamheten

1. Arbetsgivare skall göra en bedömning av de risker som är förbundna med användning av kemiska produkter i arbetslivet och skydda arbetstagare mot sådana risker med lämpliga medel som t. ex.

a) val av kemiska produkter som eliminerar eller minimerar risken;

b) val av teknologi som eliminerar eller minimerar risken;

c) användning av ändamålsenliga tekniska skyddsåtgärder;

d) införande av arbetsmetoder och -rutiner som eliminerar eller minimerar risken;

e) införande av lämpliga arbetshygieniska åtgärder;

f) då ovannämnda åtgärder är otillräckliga, tillhandahållande och lämpligt underhåll av personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder utan kostnader för arbetstagarerna samt genomförande av åtgärder för att säkerställa att utrustningen och skyddskläderna används.

2. Arbetsgivare skall

a) begränsa exposition för farliga kemiska produkter för att skydda arbetstagares hälsa och säkerhet;

- (b) provide first aid;
- (c) make arrangements to deal with emergencies.

Article 14

Disposal

Hazardous chemicals which are no longer required and containers which have been emptied but which may contain residues of hazardous chemicals, shall be handled or disposed of in a manner which eliminates or minimises the risk to safety and health and to the environment, in accordance with national law and practice.

Article 15

Information and training

Employers shall –

(a) inform the workers of the hazards associated with exposure to chemicals used at the workplace;

(b) instruct the workers how to obtain and use the information provided on labels and chemical safety data sheet;

(c) use the chemical safety data sheets, along with information specific to the workplace, as a basis for the preparation of instructions to workers, which should be written if appropriate;

(d) train the workers on a continuing basis in the practices and procedures to be followed for safety in the use of chemicals at work.

Article 16

Co-operation

Employers, in discharging their responsibilities, shall co-operate as closely as possible with workers or their representatives with respect to safety in the use of chemicals at work.

V. Duties of workers

Article 17

1. Workers shall co-operate as closely as possible with their employers in the discharge by the employers of their responsibilities and comply with all procedures and prac-

- b) ge första hjälpen;
- c) vidta åtgärder för att möta nödsituationer.

Artikel 14

Destruktion

Farliga kemiska produkter som inte längre behövs och behållare som har tömts, men som kan innehålla rester av farliga kemiska produkter, skall hanteras eller destrueras i enlighet med nationell lagstiftning och praxis på ett sätt som eliminerar eller minimerar risken för hälsa och säkerhet samt miljön.

Artikel 15

Information och utbildning

Arbetsgivare skall

a) informera arbetstagarna om de risker som är förbundna med exposition för kemiska produkter som används på arbetsplatsen;

b) instruera arbetstagarna om hur de skall erhålla och använda den information som ges på etiketter och varuinformationsblad;

c) använda varuinformationsblad samt information som speciellt gäller för arbetsplatsen som grund för att utarbeta instruktioner för arbetstagarna, vilka bör vara skriftliga om så är lämpligt;

d) utbilda arbetstagarna fortlöpande i de rutiner och förfaranden som skall följas för säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet.

Artikel 16

Samarbete

Arbetsgivare skall, då de fullgör sitt ansvar, samarbeta så nära som möjligt med arbetstagare eller deras representanter vad gäller säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet.

V. Arbetstagares skyldigheter

Artikel 17

1. Arbetstagare skall samarbeta så nära som möjligt med sina arbetsgivare i samband med arbetsgivarnas fullgörande av sitt ansvar och skall iaktta alla förfaranden och rutiner

tices relating to safety in the use of chemicals at work.

2. Workers shall take all reasonable steps to eliminate or minimise risk to themselves and to others from the use of chemicals at work.

VI. Rights of workers and their representatives

Article 18

1. Workers shall have the right to remove themselves from danger resulting from the use of chemicals when they have reasonable justification to believe there is an imminent and serious risk to their safety or health, and shall inform their supervisor immediately.

2. Workers who remove themselves from danger in accordance with the provisions of the previous paragraph or who exercise any other rights under this Convention shall be protected against undue consequences.

3. Workers concerned and their representatives shall have the right to—

(a) information on the identity of chemicals used at work, the hazardous properties of such chemicals, precautionary measures, education and training;

(b) the information contained in labels and markings;

(c) chemical safety data sheets;

(d) any other information required to be kept by this Convention.

4. Where disclosure of the specific identity of an ingredient of a chemical mixture to a competitor would be liable to cause harm to the employer's business, the employer may, in providing the information required under paragraph 3 above, protect that identity in a manner approved by the competent authority under Article 1, paragraph 2 (b).

VII. Responsibility of exporting States

Article 19

When in an exporting member State all or some uses of hazardous chemicals are prohi-

som rör säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet.

2. Arbetstagare skall vidta alla rimliga åtgärder för att eliminera eller minimera risker för sig själva och andra i samband med användningen av kemiska produkter i arbetslivet.

VI. Arbetstagares och arbetstagarrepresentanters rättigheter

Artikel 18

1. Arbetstagare skall ha rätt att avlägsna sig från en fara i samband med användning av kemiska produkter, när de har skälig anledning att tro att det föreligger en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa eller säkerhet, och skall omedelbart underrätta sin överordnade om detta.

2. Arbetstagare som avlägsnar sig från en fara enligt bestämmelserna i föregående punkt eller som utövar andra rättigheter enligt denna konvention skall skyddas mot orättmätiga påföljder.

3. Berörda arbetstagare och deras representanter skall ha rätt till

a) uppgifter som gör det möjligt att identifiera kemiska produkter som används i arbetslivet, information om deras farliga egenskaper, försiktighetsåtgärder samt utbildning;

b) den information som ges på etiketter och genom märkning;

c) varuinformationsblad;

d) annan information som skall bevaras enligt denna konvention.

4. Då avslöjandet för en konkurrent av uppgifter, som kan identifiera en beståndsdel i en kemisk blandning, skulle kunna skada arbetsgivarens verksamhet, får arbetsgivaren, då han lämnar den information som krävs enligt punkt 3 ovan, skydda beståndsdelens identitet på ett sätt som godkänts av behörig myndighet enligt artikel 1, punkt 2 b).

VII. Exporterande staters ansvar

Artikel 19

När användningen av farliga kemiska produkter helt eller delvis är förbjuden i arbetsli-

bited for reasons of safety and health at work, this fact and the reasons for it shall be communicated by the exporting member State to any importing country.

Article 20

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 21

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 22

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 23

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of

vet av säkerhets- och hälsoskäl i en exporterande medlemsstat, skall den exporterande medlemsstaten underrätta varje importerande land om detta och orsakerna till förbudet.

Artikel 20

Ratifikationsdokument avseende denna konvention skall sändas till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

Artikel 21

1. Denna konvention skall vara bindande endast för de medlemmar av internationella arbetsorganisationen vilkas ratifikationer har registrerats hos generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter den dag då ratifikationer från två medlemsstater har registrerats hos generaldirektören.

3. Därefter träder konventionen i kraft för varje medlemsstat tolv månader efter den dag då dess ratifikation har registrerats.

Artikel 22

1. En medlemsstat som har ratificerat denna konvention kan säga upp den sedan tio år förflutit från den dag då konventionen först träder i kraft genom en skrivelse som sänds till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Sådan uppsägning träder inte i kraft förrän ett år efter den dag då den har registrerats.

2. Varje medlemsstat som har ratificerat denna konvention och som inte, inom det år som följer på utgången av den i föregående punkt nämnda tioårsperioden, gör bruk av sin uppsägningsrätt enligt denna artikel är bunden för en ny tioårsperiod och kan därefter, på de i denna artikel föreskrivna villkoren, säga upp konventionen vid utgången av varje tioårsperiod.

Artikel 23

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar

the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 24

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 25

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 26

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides –

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 22 above, if and when the new revising Convention shall come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case re-

av internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar som generaldirektören har tagit emot från organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen som han har tagit emot, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen träder i kraft.

Artikel 24

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta nationernas stadga, lämna Förenta nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer och uppsägningar som har registrerats hos honom enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 25

När internationella arbetsbyråns styrelse finner det nödvändigt, skall den lämna internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för denna konventions tillämpning och undersöka om det finns anledning att föra upp frågan om revidering av konventionen, helt eller delvis, på konferensens dagordning.

Artikel 26

1. Om konferensen antar en ny konvention varigenom denna konvention helt eller delvis revideras och den nya konventionen inte föreskriver annat, skall

a) en medlemsstats ratifikation av den nya reviderade konventionen i sig innebära omedelbar uppsägning av denna konvention, utan hinder av bestämmelserna i artikel 22 ovan, om och när den nya konventionen har trätt i kraft;

b) från den dag då den nya reviderade konventionen träder i kraft denna konvention upphöra att vara öppen för ratifikation av medlemsstaterna.

2. Denna konvention skall likväl förbli gäl-

main in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 27

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

lande till form och innehåll för de medlemsstater som har ratificerat den men inte har ratificerat den nya reviderade konventionen.

Artikel 27

De engelska och franska versionerna av denna konventionstext har lika giltighet.

Recommendation (No. 177) concerning Safety in the Use of Chemicals at Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to safety in the use of chemicals at work, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Chemicals Convention, 1990;

adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Recommendation, which may be cited as the Chemicals Recommendation, 1990.

I. General provisions

1. The provisions of this Recommendation should be applied in conjunction with those of the Chemicals Convention, 1990 (hereafter referred to as "the Convention").

2. The most representative organisations of employers and workers concerned should be consulted on the measures to be taken to give effect to the provisions of this Recommendation.

3. The competent authority should specify categories of workers who for reasons of safety and health are not allowed to use specified chemicals or are allowed to use them only under conditions prescribed in accordance with national laws or regulations.

4. The provisions of this Recommendation should also apply to such selfemployed persons as may be specified by national laws or regulations.

5. The special provisions established by the

ILOs rekommendation (nr 177) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttiosjunde möte,

har beslutat att anta vissa förslag angående säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet, en fråga som utgör den femte punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation som utgör ett tillägg till 1990 års konvention om kemiska produkter, och

antar denna den tjugofemte dagen i juni månad nittonhundra nittio följande rekommendation, som kan kallas 1990 års rekommendation om kemiska produkter.

I. Allmänna bestämmelser

1. Bestämmelserna i denna rekommendation bör tillämpas i samband med bestämmelserna i 1990 års konvention om kemiska produkter (nedan kallad "konventionen").

2. De berörda mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bör rådfrågas om vilka åtgärder som skall vidtas för att ge verkan åt bestämmelserna i denna rekommendation.

3. Behörig myndighet bör närmare ange vilka kategorier av arbetstagarare som av säkerhets- och hälsoskäl inte får använda vissa kemiska produkter eller får använda dem endast på de villkor som föreskrivs enligt nationella lagar eller bestämmelser.

4. Bestämmelserna i denna rekommendation bör även tillämpas på egenföretagare på det sätt som fastställs i nationella lagar eller bestämmelser.

5. De särskilda bestämmelser som fastställs

competent authority to protect confidential information, under Article 1, paragraph 2 (b), and Article 18, paragraph 4, of the Convention, should:

(a) limit the disclosure of confidential information to those who have a need related to workers' safety and health;

(b) ensure that those who obtain confidential information agree to use it only to address safety and health needs and otherwise to protect its confidentiality;

(c) provide that relevant confidential information be disclosed immediately in an emergency;

(d) provide for procedure to consider promptly the validity of the confidentiality claim and of the need for the information withheld where there is a disagreement regarding disclosure.

II. Classification and related measures

Classification

6. The criteria for the classification of chemicals established pursuant to Article 6, paragraph 1, of the Convention should be based upon the characteristics of chemicals including—

(a) toxic properties, including both acute and chronic health effects in all parts of the body;

(b) chemical or physical characteristics, including flammable, explosive, oxidising and dangerously reactive properties;

(c) corrosive and irritant properties;

(d) allergenic and sensitising effects;

(e) carcinogenic effects;

(f) teratogenic and mutagenic effects;

(g) effects on the reproductive system.

7. (1) As far as is reasonably practicable, the competent authority should compile and periodically update a consolidated list of the chemical elements and compounds used at work, together with relevant hazard information.

av behörig myndighet för att skydda konfidentiell information enligt artikel 1, punkt 2 b) och artikel 18, punkt 4 i konventionen bör

a) begränsa avslöjandet av konfidentiell information till dem som har behov av den för arbetstagares hälsa och säkerhet;

b) säkerställa att de som erhåller konfidentiell information samtycker till att använda den endast i samband med frågor som rör hälsa och säkerhet och att i övrigt iakttas sekretess;

c) föreskriva att relevant konfidentiell information avslöjas omedelbart i en nödsituation;

d) föreskriva förfaranden som gör det möjligt att snabbt ta ställning till om sekretesskravet resp. behovet av den innehållna informationen är välgrundat, då det föreligger oenighet om dess avslöjande.

II. Klassificering och besläktade åtgärder

Klassificering

6. Kriterier för klassificering av kemiska produkter som fastställs enligt artikel 6, punkt 1 i konventionen bör baseras på de kemiska produkternas egenskaper, inneslutande

a) toxiska egenskaper, däri inbegripet både akuta och kroniska hälsoeffekter på alla delar av kroppen;

b) kemiska eller fysikaliska egenskaper, däri inbegripet brandfarlighet, explosivitet, egenskaper som kan orsaka oxidation samt häftiga reaktioner;

c) frätande och irriterande egenskaper;

d) allergi- och överkänslighetsframkallande effekter;

e) cancerframkallande effekter;

f) fosterskade- och mutationsframkallande effekter;

g) effekter på reproduktionssystemet.

7. 1) I den mån det är praktiskt möjligt bör behörig myndighet sammanställa och periodiskt uppdatera en samlad förteckning över de kemiska element och föreningar som används i arbetslivet jämte relevanta uppgifter om risker.

(2) For chemical elements and compounds not yet included in the consolidated list, the manufacturers or importers should, unless exempted, be required to transmit to the competent authority, prior to use at work, and in a manner consistent with the protection of confidential information under Article 1, paragraph 2 (b), of the Convention, such information as is necessary for the maintenance of the list.

Labelling and marking

8. (1) The requirements for the labelling and marking of chemicals established pursuant to Article 7 of the Convention, should be such as to enable persons handling or using chemicals to recognise and distinguish between them both when receiving and when using them, so that they may be used safely.

(2) The labelling requirements for hazardous chemicals should, in conformity with existing national or international systems, cover—

(a) the information to be given on the label including as appropriate:

- (i) trade names;
- (ii) identity of the chemical;
- (iii) name, address and telephone number of the supplier;
- (iv) hazard symbols;
- (v) nature of the special risks associated with the use of the chemical;
- (vi) safety precautions;
- (vii) identification of the batch;
- (viii) the statement that a chemical safety data sheet giving additional information is available from the employer;
- (ix) the classification assigned under the system established by the competent authority;

(b) the legibility, durability and size of the label;

(c) the uniformity of labels and symbols, including colours.

(3) The label should be easily understandable by workers.

(4) In the case of chemicals not covered by subparagraph (2) above, the marking may be

2) Vad beträffar kemiska element och föreningar som ännu inte upptagits på den samlade listan bör tillverkare eller importörer, om de inte fått dispens, åläggas att sända behörig myndighet sådan information som är nödvändig för att hålla listan aktuell, innan de används och i enlighet med skyddet av konfidentiell information i konventionens artikel 1, punkt 2 b).

Etikettering och märkning

8. 1) De krav på etikettering och märkning som fastställs enligt artikel 7 i konventionen bör vara sådana att de gör det möjligt för personer som hanterar eller använder kemiska produkter att känna igen och skilja mellan dem, både när de mottar dem och när de använder dem, så att de kan användas på ett betryggande sätt.

2) Kraven på etikettering av farliga kemiska produkter bör i enlighet med existerande nationella eller internationella system omfatta

a) de uppgifter som skall ges på etiketten, inbegripet, när så är lämpligt:

- i) handelsnamn;
- ii) den kemiska produktens identitet;
- iii) leverantörens namn, adress och telefonnummer;
- iv) farosymboler;
- v) speciella risker i samband med användningen av den kemiska produkten;
- vi) skyddsåtgärder;
- vii) identifiering av partiet;
- viii) uppgift om att varuinformationsblad med ytterligare information finns att få hos arbetsgivaren;
- ix) klassificering enligt det system som fastställts av behörig myndighet;

b) etikettens läsbarhet, hållbarhet samt storlek;

c) enhetlighet för etiketter och symboler, innefattande färger.

3) Etiketten bör lätt kunna förstås av arbetstagare.

4) I fråga om kemiska produkter som inte omfattas av 2) ovan kan märkningen begränsas

limited to the identity of the chemical.

9. Where it is impracticable to label or mark a chemical in view of the size of the container or the nature of the package, provision should be made for other effective means of recognition such as tagging or accompanying documents. However, all containers of hazardous chemicals should indicate the hazards of the contents through appropriate wording or symbols.

Chemical safety data sheets

10. (1) The criteria for the preparation of chemical safety data sheets for hazardous chemicals should ensure that they contain essential information including, as applicable—

(a) chemical product and company identification (including trade or common name of the chemical and details of the supplier or manufacturer);

(b) composition/information on ingredients (in a way that clearly identifies them for the purpose of conducting a hazard evaluation);

(c) hazards identification;

(d) first-aid measures;

(e) fire-fighting measures;

(f) accidental release measures;

(g) handling and storage;

(h) exposure controls/personal protection (including possible methods of monitoring workplace exposure);

(i) physical and chemical properties;

(j) stability and reactivity;

(k) toxicological information (including the potential routes of entry into the body and the possibility of synergism with other chemicals or hazards encountered at work);

(l) ecological information;

(m) disposal considerations;

(n) transport information;

(o) regulatory information;

sas till en identifiering av den kemiska produkten.

9. När det ej är möjligt att etikettera eller märka en kemisk produkt på grund av behållarens storlek eller förpackningens beskaffenhet, bör andra effektiva metoder användas för att kunna känna igen den, t. ex. lappar eller medföljande dokument. Emellertid bör alla behållare som innehåller farliga kemiska produkter ange vilka risker som är förbundna med innehållet genom lämplig text eller lämpliga symboler.

Varuinformationsblad

10. 1) Kriterier för utarbetandet av varuinformationsblad för farliga kemiska produkter bör säkerställa att dessa innehåller väsentliga uppgifter om bl. a. följande, när detta är tillämpligt:

a) identifiering av den kemiska produkten och företaget (innefattande handelsnamn eller den kemiska produktens allmänt vedertagna namn samt närmare uppgifter om leverantören eller tillverkaren);

b) sammansättning av/uppgifter om beståndsdelar (så att de klart kan identifieras vid en riskvärdering);

c) riskidentifiering;

d) första hjälpenåtgärder;

e) åtgärder vid brand;

f) åtgärder vid oavsiktliga utsläpp;

g) hantering och lagring;

h) kontroll av exposition/personligt skydd (innefattande möjliga metoder för övervakning av exposition på arbetsplatsen);

i) fysikaliska och kemiska egenskaper;

j) stabilitet och reaktivitet;

k) toxikologisk information (innefattande tänkbara ingångsvägar till kroppen och möjlighet till synergism med andra kemiska produkter eller risker som förekommer i arbetslivet);

l) ekologisk information;

m) uppgifter om destruktion;

n) uppgifter om transport;

o) uppgifter om föreskrifter och bestämmelser;

(p) other information (including the date of preparation of the chemical safety data sheet).

(2) Where the names or concentrations of the ingredients referred to in subparagraph (1)(b) above constitute confidential information, they may, in accordance with Article 1, paragraph 2 (b), of the Convention, be omitted from the chemical safety data sheet. In accordance with Paragraph 5 of this Recommendation the information should be disclosed on request and in writing to the competent authority and to concerned employers, workers and their representatives who agree to use the information only for the protection of workers' safety and health and not otherwise to disclose it.

III. Responsibilities of employers

Monitoring of exposure

11. (1) Where workers are exposed to hazardous chemicals, the employer should be required to—

(a) limit exposure to such chemicals so as to protect the health of workers;

(b) assess, monitor and record, as necessary, the concentration of airborne chemicals at the workplace.

(2) Workers and their representatives and the competent authority should have access to these records.

(3) Employers should keep the records provided for in this Paragraph for a period of time determined by the competent authority.

Operational control within the workplace

12. (1) Measures should be taken by employers to protect workers against hazards arising from the use of chemicals at work, based upon the criteria established pursuant to Paragraph 13 to 16 below.

(2) In accordance with the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, adopted by the Governing Body of the International Labour Office, a national or multi-

p) annan information (innefattande datum för utarbetande av varuinformationsbladet).

2) Då namnen på eller koncentrationer av de beståndsdelar som avses i 1 b) ovan utgör konfidentiell information kan de, i enlighet med konventionens artikel 1, punkt 2 b), utelämnas på varuinformationsbladet. Enligt punkt 5 i denna rekommendation bör uppgifterna avslöjas på begäran och i skriftlig form för behörig myndighet och berörda arbetsgivare, arbetstagarare och deras representanter, vilka samtycker till att använda uppgifterna endast i samband med frågor som rör skyddet av arbetstagares hälsa och säkerhet och inte avslöja dem för annat ändamål.

III. Arbetsgivares ansvar

Övervakning av exposition

11. 1) Då arbetstagarare är utsatta för farliga kemiska produkter bör arbetsgivaren åläggas att

a) begränsa expositionen för sådana kemiska produkter för att skydda arbetstagares hälsa;

b) bedöma, övervaka och vid behov registrera koncentrationen av luftburna kemiska produkter på arbetsplatsen.

2) Arbetstagarare och deras representanter och behörig myndighet bör ha tillgång till dessa register.

3) Arbetsgivare bör bevara de register som föreskrivs i denna punkt under av behörig myndighet fastställd tid.

Övervakning av verksamheten på arbetsplatsen

12. 1) Åtgärder bör vidtas av arbetsgivare för att skydda arbetstagarare mot risker i samband med användningen av kemiska produkter i arbetslivet på grundval av de kriterier som fastställts enligt punkterna 13–16 nedan.

2) Enligt den trepartiska deklARATIONEN om riktlinjer rörande multinationella företag och arbetsmarknaden, som antagits av internationella arbetsbyråns styrelse, bör ett nationellt eller multinationellt företag med mer än

national enterprise with more than one establishment should provide safety measures relating to the prevention and control of, and protection against, health hazards due to occupational exposure to hazardous chemicals, without discrimination, to the workers in all its establishments regardless of the place or country in which they are situated.

13. The competent authority should ensure that criteria are established for safety in the use of hazardous chemicals, including provisions covering, as applicable –

(a) the risk of acute or chronic diseases due to entry into the body by inhalation, skin absorption or ingestion;

(b) the risk of injury or disease from skin or eye contact;

(c) the risk of injury from fire, explosion or other events resulting from physical properties or chemical reactivity;

(d) the precautionary measures to be taken through –

(i) the choice of chemicals that eliminate or minimise such risks;

(ii) the choice of processes, technology and installations that eliminate or minimise such risks;

(iii) the use and proper maintenance of engineering control measures;

(iv) the adoption of working systems and practices that eliminate or minimise such risks;

(v) the adoption of adequate personal hygiene measures and provision of adequate sanitary facilities;

(vi) the provision, maintenance and use of suitable personal protective equipment and clothing, at no cost to the worker where the above measures have not proved sufficient to eliminate such risks;

(vii) the use of signs and notices;

(viii) adequate preparations for emergencies.

14. The competent authority should ensure that criteria are established for safety in the storage of hazardous chemicals, including

en verksamhet vidta skyddsåtgärder för förebyggande och kontroll av samt skydd mot hälsorisker förorsakade av yrkesmässig exposition för farliga kemiska produkter utan diskriminering mot någon arbetstagare i alla företagens verksamheter, oavsett var eller i vilket land verksamheten är lokaliserad.

13. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier fastställs för säkerhet vid användning av farliga kemiska produkter som innefattar bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) risk för akuta eller kroniska sjukdomar beroende på att de farliga kemiska produkterna kommer in i kroppen genom inandning, upptagning genom huden eller genom förtäring;

b) risk för skada eller sjukdom vid kontakt med huden eller ögonen;

c) risk för skada vid brand, explosion eller andra händelser som är en följd av fysikaliska egenskaper eller kemisk reaktivitet;

d) försiktighetsåtgärder som bör vidtas genom

i) val av kemiska produkter som eliminerar eller minimerar sådana risker;

ii) val av processer, teknologi och anordningar som eliminerar eller minimerar sådana risker;

iii) användning och lämpligt upprätthållande av tekniska skyddsåtgärder;

iv) införande av arbetsmetoder och -rutiner som eliminerar eller minimerar sådana risker;

v) införande av lämpliga åtgärder för personlig hygien och tillhandahållande av lämpliga sanitära anordningar;

vi) tillhandahållande, underhåll och användning av lämplig personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder utan kostnader för arbetstagaren, om ovan nämnda åtgärder inte har visat sig tillräckliga för att eliminera sådana risker;

vii) användning av skyltar och anslag;

viii) lämpliga förberedelser för nödsituationer;

14. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier fastställs för säkerhet vid lagring av farliga kemiska produkter, innefattande be-

provisions covering, as applicable—

(a) the compatibility and segregation of stored chemicals;

(b) the properties and quantity of chemicals to be stored;

(c) the security and siting of and access to stores;

(d) the construction, nature and integrity of storage containers;

(e) loading and unloading of storage containers;

(f) labelling and relabelling requirements;

(g) precautions against accidental release, fire, explosion and chemical reactivity;

(h) temperature, humidity and ventilation;

(i) precautions and procedures in case of spillage;

(j) emergency procedures;

(k) possible physical and chemical changes in stored chemicals.

15. The competent authority should ensure that criteria consistent with national or international transport regulations are established for the safety of workers involved in the transport of hazardous chemicals, including provisions covering, as applicable—

(a) the properties and quantity of chemicals to be transported;

(b) the nature, integrity and protection of packagings and containers used in transport, including pipelines;

(c) the specifications of the vehicle used in transport;

(d) the routes to be taken;

(e) the training and qualifications of transport workers;

(f) labelling requirements;

(g) loading and unloading;

(h) procedures in case of spillage.

16. (1) The competent authority should ensure that criteria consistent with national or international regulations regarding disposal of hazardous waste are established for procedures to be followed in the disposal and treatment of hazardous chemicals and hazardous waste products with a view to ensuring the safety of workers.

stämmelser om, när så är tillämpligt

a) kompatibilitet och åtskild förvaring av lagrade kemiska produkter;

b) egenskaper hos och mängd av kemiska produkter som skall lagras;

c) säkerhet för och placering av lager samt tillträde till dessa;

d) konstruktion, beskaffenhet och skick avseende lagerbehållare;

e) fyllning och tömning av lagerbehållare;

f) krav på etikettering och ometikettering;

g) försiktighetsåtgärder mot oavsiktliga utsläpp, brand, explosion och kemisk reaktivitet;

h) temperatur, fuktighet och ventilation;

i) försiktighetsåtgärder och förfaranden vid spill;

j) förfaranden i nödsituationer;

k) möjliga fysikaliska och kemiska förändringar i lagrade kemikalier.

15. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier i överensstämmelse med nationella eller internationella transportbestämmelser fastställs angående säkerhet för arbetstagare som sysslar med transport av farliga kemiska produkter, innefattande bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) egenskaper hos och mängden av kemikalier som skall transporteras;

b) beskaffenhet, skick och skydd avseende förpackningar och behållare som används för transport, innefattande rörledning;

c) specifikationer för det fordon som används för transport;

d) körvägar;

e) utbildning och kvalifikationer för transportarbetare;

f) krav på etikettering;

g) lastning och lossning;

h) förfaranden vid spill.

16. 1) Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier i överensstämmelse med nationella eller internationella bestämmelser om destruktion av farligt avfall fastställs för de förfaranden som skall följas vid destruktion och behandling av farliga kemiska produkter och farliga avfallsprodukter i syfte att trygga arbetstagares säkerhet.

(2) These criteria should include provisions covering, as applicable—

(a) the method of identification of waste products;

(b) the handling of contaminated containers;

(c) the identification, construction, nature, integrity and protection of waste containers;

(d) the effects on the working environment;

(e) the demarcation of disposal areas;

(f) the provision, maintenance and use of personal protective equipment and clothing;

(g) the method of disposal or treatment.

17. The criteria for the use of chemicals at work established pursuant to the provisions of the Convention and this Recommendation should be as consistent as possible with the protection of the general public and the environment and any criteria established for that purpose.

Medical surveillance

18. (1) The employer, or the institution competent under national law and practice, should be required to arrange, through a method which accords with national law and practice, such medical surveillance of workers as is necessary—

(a) for the assessment of the health of workers in relation to hazards caused by exposure to chemicals;

(b) for the diagnosis of work-related diseases and injuries caused by exposure to hazardous chemicals.

(2) Where the results of medical tests or investigations reveal clinical or preclinical effects, measures should be taken to prevent or reduce exposure of the workers concerned, and to prevent further deterioration of their health.

(3) The results of medical examinations should be used to determine health status with respect to exposure to chemicals, and should not be used to discriminate against the worker.

(4) Records resulting from medical surveil-

2) Dessa kriterier bör innefatta bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) metod för identifiering av avfallsprodukter;

b) hantering av förorenade behållare;

c) identifiering, konstruktion, beskaffenhet, skick och skydd avseende avfallsbehållare;

d) effekter på arbetsmiljön;

e) avgränsning av destruktionsområden;

f) tillhandahållande, underhåll och användning av personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder;

g) destruktions- eller behandlingsmetoder.

17. Kriterier för användning av kemiska produkter i arbetslivet som fastställs i enlighet med bestämmelserna i konventionen och denna rekommendation bör i så hög grad som möjligt stämma överens med skyddet av allmänheten och miljön och de kriterier som fastställts för detta ändamål.

Medicinsk övervakning

18. 1) Arbetsgivaren eller den myndighet som är behörig enligt nationell lagstiftning och praxis bör åläggas att, på ett sätt som överensstämmer med nationell lag och praxis, anordna sådan medicinsk övervakning av arbetstagare som är nödvändig

a) för bedömning av arbetstagares hälsa i förhållande till de risker som orsakas av exposition för kemiska produkter;

b) för diagnos av arbetsrelaterade sjukdomar och skador som orsakas av exposition för farliga kemiska produkter.

2. Då resultaten av medicinska prov eller undersökningar avslöjar kliniska effekter eller begynnande uppkomst av sjukliga förändringar, bör åtgärder vidtas för att förebygga eller minska expositionen av berörda arbetstagare och för att förhindra ytterligare försämring av deras hälsa.

3) Resultaten av läkarundersökningar bör användas för att fastställa hälsotillståndet med hänsyn till exposition för kemiska produkter och bör inte användas mot arbetstagaren i diskriminerande syfte.

4) Register angående den medicinska över-

lance of workers should be kept for a period of time and by persons prescribed by the competent authority.

(5) Workers should have access to their own medical records, either personally or through their own physicians.

(6) The confidentiality of individual medical records should be respected in accordance with generally accepted principles of medical ethics.

(7) The results of medical examinations should be clearly explained to the workers concerned.

(8) Workers and their representatives should have access to the results of studies prepared from medical records, where individual workers cannot be identified.

(9) The results of medical records should be made available to prepare appropriate health statistics and epidemiological studies, provided anonymity is maintained, where this may aid in the recognition and control of occupational diseases.

First aid and emergencies

19. In accordance with any requirements laid down by the competent authority, employers should be required to maintain procedures, including first-aid arrangements, to deal with emergencies and accidents resulting from the use of hazardous chemicals at work and to ensure that workers are trained in these procedures.

IV. Co-operation

20. Employers, workers and their representatives should co-operate as closely as possible in the application of measures prescribed pursuant to this Recommendation.

21. Workers should be required to –

(a) take care as far as possible of their own safety and health and of that of other persons who may be affected by their acts or omissions at work in accordance with their training and with instructions given by their employer;

vakningen av arbetstagare bör bevaras på sätt och under tid som föreskrivits av behörig myndighet.

5) Arbetstagare bör ha tillgång till sina egna medicinska journaler, antingen personligen eller genom sin egen läkare.

6) Sekretesskydd i fråga om enskilda journaler bör respekteras i enlighet med allmänt accepterade medicinskt-etiska principer.

7) Resultaten av läkarundersökningar bör förklaras tydligt för berörda arbetstagare.

8) Arbetstagare och deras representanter bör ha tillgång till resultaten av studier som genomförts på grundval av medicinska journaler, om enskilda arbetstagare inte kan identifieras.

9) Resultaten som finns i medicinska journaler bör göras tillgängliga för att utarbeta lämplig hälsostatistik och genomföra lämpliga epidemiologiska studier, förutsatt att anonymiteten bibehålls, när detta kan vara till hjälp för att känna igen och kontrollera arbetsrelaterade sjukdomar.

Första hjälpen och nödsituationer

19. I enlighet med de krav som fastställs av behörig myndighet bör arbetsgivare åläggas att upprätthålla förfaranden, innefattande första hjälpenåtgärder, för att möta nödsituationer och olyckor i samband med användning av farliga kemiska produkter i arbetslivet och att se till att arbetstagare får utbildning i dessa förfaranden.

IV. Samarbete

20. Arbetsgivare, arbetstagare och deras representanter bör samarbeta så nära som möjligt vid tillämpningen av åtgärder som föreskrivs enligt denna rekommendation.

21. Arbetstagare bör åläggas att

a) i möjligaste mån ta hand om sin egen hälsa och säkerhet samt hälsan och säkerheten för andra personer som kan påverkas av deras handlingar eller försummelser i arbetslivet, enligt deras utbildning och de instruktioner som de fått av sin arbetsgivare;

(b) use properly all devices provided for their protection or the protection of others;

(c) report forthwith to their supervisor any situation which they believe could present a risk, and which they cannot properly deal with themselves.

22. Publicity material concerning hazardous chemicals intended for use at work should call attention to their hazards and the necessity to take precautions.

23. Suppliers should, on request, provide employers with such information as is available and required for the evaluation of any unusual hazards which might result from a particular use of a chemical at work.

V. Rights of workers

24. (1) Workers and their representatives should have the right to—

(a) obtain chemical safety data sheets and other information from the employer so as to enable them to take adequate precautions, in co-operation with their employer, to protect workers against risks from the use of hazardous chemicals at work;

(b) request and participate in an investigation by the employer or the competent authority of possible risks resulting from the use of chemicals at work.

(2) Where the information requested is confidential in accordance with Article 1, paragraph 2 (b), and Article 18, paragraph 4, of the Convention, employers may require the workers or workers' representatives to limit its use to the evaluation and control of possible risks arising from the use of chemicals at work, and to take reasonable steps to ensure that this information is not disclosed to potential competitors.

(3) having regard to the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, multinational enterprises should make available, upon

b) riktigt använda alla anordningar som ställts till deras förfogande för eget skydd eller andras skydd;

c) omedelbart rapportera till sin överordnade varje situation som de anser utgör en risk och som de inte själva kan hantera på ett tillfredsställande sätt.

22. Reklammaterial angående farliga kemiska produkter avsedda för användning i arbetslivet bör fästa uppmärksamheten på de faror som är förbundna med dem och på nödvändigheten av att vidta försiktighetsåtgärder.

23. Leverantörer bör på begäran lämna arbetsgivare den information som är tillgänglig och nödvändig för bedömning av ovanliga risker som kan uppstå i samband med en särskild användning av en kemisk produkt i arbetslivet.

V. Arbetstagares rättigheter

24. 1) Arbetstagare och deras representanter bör ha rätt att

a) få varuinformationsblad och annan information från arbetsgivaren så att de i samarbete med sin arbetsgivare kan vidta lämpliga försiktighetsåtgärder för att skydda arbetstagare mot risker i samband med användning av farliga kemiska produkter i arbetslivet;

b) begära och delta i en undersökning som utförs av arbetsgivaren eller behörig myndighet angående eventuella risker i samband med användning av kemiska produkter i arbetslivet.

2) Då den begärda informationen är konfidentiell enligt artikel 1, punkt 2 b) och artikel 18, punkt 4 i konventionen kan arbetsgivare kräva att arbetstagarna eller deras representanter begränsar användningen av informationen till att bedöma och kontrollera eventuella risker i samband med användning av kemiska produkter i arbetslivet och vidta rimliga åtgärder för att säkerställa att denna information inte avslöjas för möjliga konkurrenter.

3) Med beaktande av den trepartiska deklARATIONEN om riktlinjer rörande multinationella företag och arbetsmarknaden bör multinationella företag på begäran ställa till förfo-

request, to workers concerned, workers' representatives, the competent authority and employers' and workers' organisations in all countries in which they operate, information on the standards and procedures related to the use of hazardous chemicals relevant to their local operations, which they observe in other countries.

25. (1) Workers should have the right –

(a) to bring to the attention of their representatives, the employer or the competent authority, potential hazards arising from the use of chemicals at work;

(b) to remove themselves from danger resulting from the use of chemicals when they have reasonable justification to believe there is an imminent and serious risk to their safety or health, and should inform their supervisor immediately;

(c) in the case of a health condition, such as chemical sensitisation, placing them at increased risk of harm from a hazardous chemical, to alternative work not involving that chemical, if such work is available and if the workers concerned have the qualifications or can reasonably be trained for such alternative work;

(d) to compensation if the case referred to in subparagraph (1) (c) results in loss of employment;

(e) to adequate medical treatment and compensation for injuries and diseases resulting from the use of chemicals at work.

(2) Workers who remove themselves from danger in accordance with the provisions of subparagraph (1) (b) or who exercise any of their rights under this Recommendation should be protected against undue consequences.

(3) Where workers have removed themselves from danger in accordance with subparagraph (1) (b), the employer, in co-operation with workers and their representatives, should immediately investigate the risk and take any corrective steps necessary.

(4) Women workers should have the right, in the case of pregnancy or lactation, to alter-

gande för berörda arbetstagare, arbetstagarrepresentanter, behörig myndighet och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i alla länder där de bedriver verksamhet, information om standarder och förfaranden för användning av farliga kemiska produkter i samband med företagets lokala verksamhet, och som de följer i andra länder.

25. 1) Arbetstagare bör ha rätt

a) att uppmärksamma sina representanter, arbetsgivaren eller behörig myndighet på möjliga risker i samband med användning av kemiska produkter i arbetslivet;

b) att avlägsna sig från fara i samband med användning av kemiska produkter, när de har rimlig anledning att tro att det föreligger en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa eller säkerhet, och bör omedelbart underrätta sin överordnade om detta;

c) när hälsotillståndet är sådant, t. ex. överkänslighet för kemiska produkter, att de löper ökad risk för skada i samband med en farlig kemisk produkt, till alternativt arbete som inte innebär användning av denna kemiska produkt, om sådant arbete finns tillgängligt och om berörda arbetstagare har kvalifikationer för eller rimligen kan utbildas för sådant alternativt arbete;

d) till ersättning, om de förhållanden som avses i 1) c) leder till förlust av arbete;

e) till lämplig medicinsk behandling och kompensation för skador eller sjukdomar i samband med användning av kemiska produkter i arbetslivet.

2) Arbetstagare som avlägsnar sig från fara i enlighet med bestämmelserna i 1) b) eller som utövar någon av sina rättigheter enligt denna rekommendation bör skyddas mot orättmätiga påföljder.

3) Då arbetstagare har avlägsnat sig från fara enligt 1) b) bör arbetsgivaren, i samarbete med arbetstagare och deras representanter, omedelbart undersöka risken och vidta nödvändiga åtgärder för att rätta till situationen.

4) Kvinnliga arbetstagare som är gravida eller ammar bör ha rätt till alternativt arbete

native work not involving the use of, or exposure to, chemicals hazardous to the health of the unborn or nursing child, where such work is available, and the right to return to their previous jobs at the appropriate time.

26. Workers should receive—

(a) information on the classification and labelling of chemicals and on chemical safety data sheets in forms and languages which they easily understand;

(b) information on the risks which may arise from the use of hazardous chemicals in the course of their work;

(c) instruction, written or oral, based on the chemical safety data sheet and specific to the workplace if appropriate;

(d) training and, where necessary, retraining in the methods which are available for the prevention and control of, and for protection against, such risks, including correct methods of storage, transport and waste disposal as well as emergency and first-aid measures.

som inte innebär användning av eller exposition för kemiska produkter som är farliga för fostret eller spädbarnet, om sådant arbete är tillgängligt, och rätt att återvända till sitt tidigare arbete vid lämplig tidpunkt.

26. Arbetstagare bör erhålla

a) information om klassificering och etikettering av kemiska produkter och om varuinformationsblad på ett sätt och på ett språk som de lätt kan förstå;

b) information om de risker som kan uppkomma i samband med användning av farliga kemiska produkter i arbetslivet;

c) skriftliga eller muntliga instruktioner grundade på varuinformationsblad och, om så är lämpligt, speciella instruktioner för arbetsplatsen;

d) utbildning och, vid behov, omskolning vad gäller de metoder som står till buds för förebyggande och kontroll av samt för skydd mot sådana risker, innefattande riktiga metoder för lagring, transport och hantering av avfall liksom åtgärder i nödsituationer och första hjälpenåtgärder.

Convention (No. 171) concerning Night Work

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session of 6 June 1990, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on the night work of children and young persons, and specifically the provisions in the Night Work of Young Persons (Non-Industrial Occupations) Convention and Recommendation, 1946, the Night Work of Young Persons (Industry) Convention (Revised), 1948, and the Night Work of Children and Young Persons (Agriculture) Recommendation, 1921, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on night work of women, and specifically the provisions in the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948, and the Protocol of 1990 thereto, the Night Work of Women (Agriculture) Recommendation, 1921, and Paragraph 5 of the Maternity Protection Recommendation, 1952, and

Noting the provisions of the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958, and

Noting the provisions of the Maternity Protection Convention (Revised), 1952, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Convention, which may be cited as the Night Work Convention, 1990:

ILOs konvention (nr 171) om nattarbete

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrån och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttiosjunde möte,

åberopar bestämmelserna i internationella konventioner och rekommendationer om minderårigas nattarbete, i synnerhet bestämmelserna i 1946 års konvention och rekommendation om minderårigas nattarbete (icke-industriell verksamhet), 1948 års konvention om minderårigas nattarbete (industri) och 1921 års rekommendation om minderårigas nattarbete (jordbruk),

åberopar bestämmelserna i internationella konventioner och rekommendationer om kvinnors nattarbete, i synnerhet bestämmelserna i 1948 års konvention om kvinnors nattarbete (reviderad) och 1990 års protokoll till denna konvention, 1921 års rekommendation om kvinnors nattarbete (jordbruk) och punkt 5 i 1952 års rekommendation om skydd vid havandeskap och barnsbörd,

åberopar bestämmelserna i 1958 års konvention om diskriminering (anställning och yrkersutövning),

åberopar bestämmelserna i 1952 års konvention om skydd vid havandeskap och barnsbörd,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention, och

antar denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundra nittio följande konvention, som kan kallas 1990 års konvention om nattarbete.

Article 1

For the purposes of this Convention:

(a) the term "night work" means all work which is performed during a period of not less than seven consecutive hours, including the interval from midnight to 5 a. m., to be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements;

(b) the term "night worker" means an employed person whose work requires the performance of a substantial number of hours of night work which exceeds a specified limit. This limit shall be fixed by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements.

Article 2

1. This Convention applies to all employed persons except those employed in agriculture, stock raising, fishing, maritime transport and inland navigation.

2. A Member which ratifies this Convention may, after consulting the representative organisations of employers and workers concerned, exclude wholly or partly from its scope limited categories of workers when the application of the Convention to them would raise special problems of a substantial nature.

3. Each Member which avails itself of the possibility afforded in paragraph 2 of this Article shall, in its reports on the application of the Convention under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, indicate the particular categories of workers thus excluded and the reasons for their exclusion. It shall also describe all measures taken with a view to progressively extending the provisions of the Convention to the workers concerned.

Article 3

1. Specific measures required by the nature of night work, which shall include, as a minimum, those referred to in Articles 4 to 10,

Artikel 1

I denna konvention:

a) avser uttrycket "nattarbete" allt arbete som utförs under en period av minst sju sammanhängande timmar, inkl. intervallet från midnatt till kl. 05.00. Perioden skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal;

b) avser uttrycket "nattarbetare" en arbetstagarare vars arbete fordrar att arbete utförs på natten ett avsevärt antal timmar utöver en angiven gräns. Denna gräns skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal.

Artikel 2

1. Denna konvention äger tillämpning på alla arbetstagarare med undantag för dem som är anställda inom jordbruk, boskapskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder.

2. En medlemsstat, som ratificerar denna konvention, kan, efter samråd med berörda representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, helt eller delvis undanta begränsade kategorier arbetstagarare, om tillämpning av konventionen på dem skulle vålla särskilda problem av betydande slag.

3. En medlemsstat som begagnar sig av den möjlighet som ges i punkt 2 i denna artikel, skall i sina rapporter om tillämpningen av konventionen enligt artikel 22 i ILOs stadga ange vilka kategorier arbetstagarare som undantagits och orsakerna till dessa undantag. Medlemsstaten skall också beskriva alla de åtgärder som vidtagits i syfte att successivt utsträcka konventionens bestämmelser till de berörda arbetstagararna.

Artikel 3

1. Särskilda åtgärder, vilka erfordras på grund av nattarbetets speciella karaktär och vilka åtminstone skall inbegripa dem som

shall be taken for night workers in order to protect their health, assist them to meet their family and social responsibilities, provide opportunities for occupational advancement, and compensate them appropriately. Such measures shall also be taken in the fields of safety and maternity protection for all workers performing night work.

2. The measures referred to in paragraph 1 above may be applied progressively.

Article 4

1. At their request, workers shall have the right to undergo a health assessment without charge and to receive advice on how to reduce or avoid health problems associated with their work:

(a) before taking up an assignment as a night worker;

(b) at regular intervals during such an assignment;

(c) if they experience health problems during such an assignment which are not caused by factors other than the performance of night work.

2. With the exception of a finding of unfitness for night work, the findings of such assessments shall not be transmitted to others without the worker's consent and shall not be used to their detriment.

Article 5

Suitable first-aid facilities shall be made available for workers performing night work, including arrangements whereby such workers, where necessary, can be taken quickly to a place where appropriate treatment can be provided.

Article 6

1. Night workers certified, for reasons of health, as unfit for night work shall be transferred, whenever practicable, to a similar job for which they are fit.

2. If transfer to such a job is not practicable, these workers shall be granted the same benefits as other workers who are unab-

nämns i artiklarna 4–10, skall vidtas för att skydda nattarbetares hälsa, bistå dem att uppfylla sina familje- och sociala förpliktelser, ge möjlighet till yrkesmässigt avancemang och för att kompensera dem på lämpligt sätt. Sådana åtgärder skall också vidtas på områdena arbetarskydd och skydd vid havandeskap och barnsbörd för alla arbetstagare som utför nattarbete.

2. De åtgärder som nämns i punkt 1 ovan kan genomföras successivt.

Artikel 4

1. Då arbetstagarna så begär, skall de ha rätt till gratis hälsokontroll och till rådgivning om hur hälsoproblem i samband med deras arbete kan reduceras eller undvikas:

a) innan de börjar med nattarbete,

b) vid regelbundna intervaller under den period de utför nattarbete,

c) om de under en sådan period får hälsoproblem som inte har andra orsaker än att de har utfört nattarbete.

2. Om hälsokontrollen inte pekar på olämplighet för nattarbete får resultaten inte delges andra utan arbetstagarnas samtycke och får inte användas till skada för dem.

Artikel 5

Arbetstagare som utför nattarbete skall ha tillgång till lämplig första-hjälpenutrustning, inkl. arrangemang som gör att sådana arbetstagare snabbt kan komma under lämplig behandling då så är nödvändigt.

Artikel 6

1. Nattarbetare som av hälsoskäl förklarats olämpliga för nattarbete skall, då det är praktiskt möjligt, överföras till ett liknande arbete för vilket de är lämpade.

2. Om överföring till ett sådant arbete inte är möjligt, skall dessa arbetstagare erhålla samma förmåner som andra arbetstagare

le to work or to secure employment.

3. A night worker certified as temporarily unfit for night work shall be given the same protection against dismissal or notice of dismissal as other workers who are prevented from working for reasons of health.

Article 7

1. Measures shall be taken to ensure that an alternative to night work is available to women workers who would otherwise be called upon to perform such work:

(a) before and after childbirth, for a period of at least sixteen weeks of which at least eight weeks shall be before the expected date of childbirth;

(b) for additional periods in respect of which a medical certificate is produced stating that it is necessary for the health of the mother or child:

(i) during pregnancy;

(ii) during a specified time beyond the period after childbirth fixed pursuant to subparagraph (a) above, the length of which shall be determined by the competent authority after consulting the most representative organisation of employers and workers.

2. The measures referred to in paragraph 1 of this Article may include transfer to day work where this is possible, the provision of social security benefits or an extension of maternity leave.

3. During the periods referred to in paragraph 1 of this Article:

(a) a woman worker shall not be dismissed or given notice of dismissal, except for justifiable reasons not connected with pregnancy or childbirth;

(b) the income of the woman worker shall be maintained at a level sufficient for the upkeep of herself and her child in accordance with a suitable standard of living. This income maintenance may be ensured by any of the measures listed in paragraph 2 of this Article, by other appropriate measures or by a combination of these measures;

(c) a woman worker shall not lose the bene-

fit to work or to secure employment.

3. En nattarbetare som förklarats temporärt olämplig för nattarbete skall åtnjuta samma skydd mot avsked eller uppsägning som andra arbetstagare som är förhindrade att arbeta av hälsoskäl.

Artikel 7

1. Åtgärder skall vidtas för att se till att det finns ett alternativ till nattarbete för kvinnliga arbetstagare som annars skulle anmodas att utföra sådant arbete

a) före och efter barnsbörd, under en period på minst 16 veckor, varav minst 8 veckor före den förväntade dagen för nedkomsten,

b) under ytterligare perioder när det föreligger läkarintyg som fastställer att det är nödvändigt för moderns eller barnets hälsa:

i) under havandeskap,

ii) under en närmare angiven tid, utöver den period efter födseln som fastställts enligt underpunkten a) ovan och vars längd skall bestämmas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

2. De åtgärder som åsyftas i punkten 1 i denna artikel kan inbegripa överföring till arbete på dagtid om så är möjligt, utgivande av socialförsäkringsförmåner eller en förlängning av moderskapsledigheten.

3. Under de perioder som avses i punkten 1 i denna artikel

a) får en kvinnlig arbetstagare inte avskedas eller sägas upp annat än på saklig grund som inte har samband med havandeskapet eller barnsbörden;

b) skall den kvinnliga arbetstagarens inkomst upprätthållas på en nivå som är tillräcklig för hennes och hennes barns underhåll i överensstämmelse med en rimlig levnadsstandard. Denna inkomst kan tillgodoses genom vilken som helst av de åtgärder som uppräknas i punkten 2 i denna artikel, genom andra lämpliga åtgärder eller genom en kombination av dessa åtgärder;

c) skall en kvinnlig arbetstagare inte förlora

fits regarding status, seniority and access to promotion which may attach to her regular night work position.

4. The provisions of this Article shall not have the effect of reducing the protection and benefits connected with maternity leave.

Article 8

Compensation for night workers in the form of working time, pay or similar benefits shall recognise the nature of night work.

Article 9

Appropriate social services shall be provided for night workers and, where necessary, for workers performing night work.

Article 10

1. Before introducing work schedules requiring the services of night workers, the employer shall consult the workers' representatives concerned on the details of such schedules and the forms of organisation of night work that are best adapted to the establishment and its personnel as well as on the occupational health measures and social services which are required. In establishments employing night workers this consultation shall take place regularly.

2. For the purpose of this Article the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

Article 11

1. The provisions of this Convention may be implemented by laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or court decisions, a combination of these means or in any other manner appropriate to national conditions and practice. In so far as they have not been given effect by other means, they shall be implemented by laws or regulations.

ra de förmåner med hänsyn till ställning, anciennitet och möjlighet till befordran som kan vara förknippade med hennes normala situation som nattarbetare.

4. Bestämmelserna i denna artikel får inte medföra en minskning av det skydd och de förmåner som är förenade med moderskapsledighet.

Artikel 8

Kompensation till nattarbetare i form av arbetstid, lön eller liknande förmåner skall innebära ett erkännande av nattarbetets beskaffenhet.

Artikel 9

Lämplig social service skall tillhandahållas för nattarbetare och, om nödvändigt, för arbetstagare som utför nattarbete.

Artikel 10

1. Innan arbetstidsscheman införs som kräver nattarbete skall arbetsgivaren samråda med berörda arbetstagarrepresentanter beträffande detaljerna i sådana scheman och beträffande de former för organisation av nattarbetet som är bäst lämpade för verksamheten och dess personal liksom beträffande erforderlig företagshälsovård och social service. I verksamheter som har nattarbetare anställda skall sådant samråd äga rum regelbundet.

2. I denna artikel förstås med uttrycket "arbetstagarrepresentanter" personer som erkänns som sådana genom nationell lagstiftning eller praxis i överensstämmelse med 1971 års konvention om arbetstagarnas representanter.

Artikel 11

1. Bestämmelserna i denna konvention kan genomföras genom lagar eller föreskrifter, kollektivavtal, skiljedomsförfarande eller domstolsbeslut, en kombination av dessa förfaranden eller på annat lämpligt sätt i enlighet med nationella förhållanden och praxis. I den mån de inte har genomförts på annat sätt, skall de genomföras genom lagar eller föreskrifter.

2. Where the provisions of this Convention are implemented by laws or regulations, there shall be prior consultation with the most representative organisations of employers and workers.

Article 12

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 13

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 14

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

2. Om bestämmelserna i denna konvention genomförs genom lagar eller föreskrifter, skall dessförinnan samråd äga rum med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Artikel 12

Ratifikationsdokument avseende denna konvention skall sändas till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

Artikel 13

1. Denna konvention skall vara bindande endast för de medlemmar av internationella arbetsorganisationen vilkas ratifikationer har registrerats hos generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter den dag då ratifikationer från två medlemsstater har registrerats hos generaldirektören.

3. Därefter träder konventionen i kraft för varje medlemsstat tolv månader efter den dag då dess ratifikation har registrerats.

Artikel 14

1. En medlemsstat som har ratificerat denna konvention kan säga upp den, sedan tio år föflutit från den dag då konventionen först träder i kraft, genom en skrivelse som sänds till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Sådan uppsägning träder inte i kraft förrän ett år efter den dag då den har registrerats.

2. Varje medlemsstat, som har ratificerat denna konvention och som inte, inom det år som följer på utgången av den i föregående punkt nämnda tioårsperioden, utnyttjar rätten till uppsägning enligt denna artikel, är bunden för en ny tioårsperiod och kan därefter, på de i denna artikel föreskrivna villkoren, säga upp konventionen vid utgången av varje tioårsperiod.

Article 15

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 16

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 17

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 18

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides:

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 14 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Conven-

Artikel 15

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar som generaldirektören har tagit emot från organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen som han har tagit emot, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen träder i kraft.

Artikel 16

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta nationernas stadga, lämna Förenta nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer och uppsägningar som har registrerats hos honom enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 17

När internationella arbetsbyråns styrelse finner det nödvändigt, skall den lämna internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för denna konventions tillämpning och undersöka om det finns anledning att föra upp frågan om revidering av konventionen, helt eller delvis, på konferensens dagordning.

Artikel 18

1. Om konferensen antar en ny konvention, varigenom denna konvention helt eller delvis revideras, och den nya konventionen inte föreskriver annat, skall

a) en medlemsstats ratifikation av den nya reviderade konventionen i sig innebära omedelbar uppsägning av denna konvention, utan hinder av bestämmelserna i artikel 14 ovan, om och när den nya konventionen har trätt i kraft;

b) från den dag då den nya konventionen träder i kraft denna konvention upphöra att

tion shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 19

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

vara öppen för ratifikation av medlemsstaterna.

2. Denna konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemsstater som har ratificerat den men inte har ratificerat den nya reviderade konventionen.

Artikel 19

De engelska och franska versionerna av denna konventionstext har lika giltighet.

Recommendation (No. 178) concerning Night Work

The General Conference of the International Labour Organisation.

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Night Work Convention, 1990.

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Recommendation, which may be cited as the Night Work Recommendation, 1990:

I. General provisions

1. For the purposes of this Recommendation:

(a) the term "night work" means all work which is performed during a period of not less than seven consecutive hours, including the interval from midnight to 5 a.m., to be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements;

(b) the term "night worker" means an employed person whose work requires the performance of a substantial number of hours of night work which exceeds a specified limit. This limit shall be fixed by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements.

2. This Recommendation applies to all employed persons, except those employed in agriculture, stock raising, fishing, maritime

ILOs rekommendation (nr 178) om nattarbete

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttiosjunde möte,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation som kompletterar 1990 års konvention om nattarbete, och

antar denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundranittio följande rekommendation som kan kallas 1990 års rekommendation om nattarbete.

I. Allmänna bestämmelser

1. I denna rekommendation:

a) avser uttrycket "nattarbete" allt arbete som utförs under en period av minst sju sammanhängande timmar, inkl. intervallet från midnatt till kl. 05.00. Perioden skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal;

b) avser uttrycket "nattarbetare" en arbetstagarare vars arbete fordrar att arbete utförs på natten ett avsevärt antal timmar utöver en angiven gräns. Denna gräns skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal.

2. Denna rekommendation äger tillämpning på alla arbetstagarare med undantag för dem som är anställda inom jordbruk, bo-

transport and inland navigation.

3. (1) The provisions of this Recommendation may be implemented by laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or court decisions, a combination of these means or in any other manner appropriate to national conditions and practice. In so far as they have not been given effect by other means, they should be implemented by laws or regulations.

(2) Where the provisions of this Recommendation are implemented by laws or regulations, there should be prior consultation with the most representative organisations of employers and workers.

II. Hours of work and rest periods

4. (1) Normal hours of work for night workers should not exceed eight in any 24-hour period in which they perform night work, except in the case of work which includes substantial periods of mere attendance or stand-by, in cases in which alternative working schedules give workers at least equivalent protection over different periods or in cases of exceptional circumstances recognised by collective agreements or failing that by the competent authority.

(2) The normal hours of work of night workers should generally be less on average than and, in any case, not exceed on average those of workers performing the same work to the same requirements by day in the branch of activity or the undertaking concerned.

(3) Night workers should benefit to at least the same extent as other workers from general measures for reducing normal weekly hours of work and increasing days of paid leave.

5. (1) Work should be organised in such a way as to avoid, as far as possible, overtime by night workers before or after a daily period of work which includes night work.

(2) In occupations involving special hazards or heavy physical or mental strain, no overtime should be performed by night workers before or after a daily period of work

skapsskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder.

3. 1) Bestämmelserna i denna rekommendation kan genomföras genom lagar eller föreskrifter, kollektivavtal, skiljedomsförfarande eller domstolsbeslut, en kombination av dessa förfaranden eller på annat lämpligt sätt i enlighet med nationella förhållanden och praxis. I den mån de inte har genomförts på annat sätt bör de genomföras genom lagar eller föreskrifter.

2) Om bestämmelserna i denna rekommendation genomförs genom lagar eller föreskrifter, bör dessförinnan samråd äga rum med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

II. Arbetstider och viloperioder

4. 1) Normal arbetstid för nattarbetare bör inte överskrida åtta timmar under en 24-timmarsperiod då de utför nattarbete, bortsett från när arbetet omfattar väsentliga perioder med enbart närvaro eller beredskapsjänst, när alternativa arbetsscheman ger arbetstagarerna minst lika gott skydd under olika perioder eller när kollektivavtal eller i brist på sådana behörig myndighet medgett att särskilda förhållanden råder.

2) Normal arbetstid för nattarbetare bör allmänt i genomsnitt vara kortare än, och i varje fall i genomsnitt inte överskrida, arbetstiden för arbetstagare som utför samma arbete med samma krav inom samma bransch eller företag på dagtid.

3) Nattarbetare bör i minst samma utsträckning som andra arbetstagare åtnjuta fördelarna av allmänna åtgärder för minskning av den normala veckoarbetstiden och ökning av antalet dagar med betald semester.

5. 1) Arbetet bör organiseras så att övertid för nattarbetare så långt möjligt undviks före eller efter en daglig arbetsperiod som omfattar nattarbete.

2) I yrken som medför särskilda risker eller stark fysisk eller psykisk påfrestning bör ingen övertid utföras av nattarbetare före eller efter en daglig arbetsperiod som omfattar

which includes night work, except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident.

6. Where shift work involves night work:

(a) In no case should two consecutive full-time shifts be performed, except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident:

(b) a rest period of at least 11 hours between two shifts should be guaranteed as far as possible.

7. Daily periods of work which include night work should include a break or breaks to enable workers to rest and eat. The scheduling and total length of these breaks should take account of the demands placed on workers by the nature of night work.

III. Financial compensation

8. (1) Night work should generally give rise to appropriate financial compensation. Such compensation should be additional to the remuneration paid for the same work performed to the same requirements during the day and:

(a) should respect the principle of equal pay for men and women for the same work, or for work of equal value; and

(b) may by agreement be converted into reduced working time.

(2) In determining such compensation, the extent of reductions in working hours may be taken into account.

9. Where financial compensation for night work is a normal element in a night worker's earnings, it should be included in the calculation of the remuneration of paid annual leave, paid public holidays and other absences that are normally paid as well as in the fixing of social security contributions and benefits.

IV. Safety and health

10. Employers and the workers' representatives concerned should be able to consult the occupational health services, where they exist, on the consequences of various forms of organisation of night work, especially when undertaken by rotating crews.

nattarbete, utom i fall av *force majeure*, olycka eller överhängande fara för olycka.

6. När skiftarbete omfattar nattarbete bör

a) i intet fall två sammanhängande fulla skift utföras, utom i fall av *force majeure*, olycka eller överhängande fara för olycka.

b) en vilotid på minst 11 timmar mellan två skift garanteras så långt det är möjligt.

7. Dagliga arbetsperioder som omfattar nattarbete bör inkludera en rast eller raster för att arbetstagarna skall kunna vila och äta. Förläggningen av dessa raster och deras totala längd bör beakta de krav som ställs på arbetstagarna genom nattarbetets karaktär.

III. Ekonomisk kompensation

8. 1) Nattarbete bör i allmänhet föranleda lämplig ekonomisk kompensation. Sådan kompensation bör vara ett tillägg till den lön som betalas för samma arbete med samma krav utfört på dagtid, och

a) bör respektera principen om lika lön för män och kvinnor för lika arbete eller för arbete av lika värde, och

b) kan genom avtal omvandlas till reducerad arbetstid.

2) När sådan kompensation fastställs, må hänsyn tas till omfattningen av nedsättningen av arbetstiden.

9. När ekonomisk kompensation för nattarbete är en normal del av en nattarbetares lön, bör den inkluderas vid beräkningen av ersättning vid semester, officiella helgdagar och annan frånvaro, för vilken lön normalt utgår, liksom vid fastställandet av socialförsäkringsavgifter och -förmåner.

IV. Arbetarskydd

10. Berörda arbetsgivare och arbetstagarrepresentanter bör kunna rådfråga företagshälsovården, där sådan finns, om konsekvenserna av olika former för organisation av nattarbete, i synnerhet när detta utförs av roterande arbetslag.

11. In determining the content of the tasks assigned to night workers, account should be taken of the nature of night work and of the effects of environmental factors and forms of work organisation. Special attention should be paid to factors such as toxic substances, noise, vibrations and lighting levels and to forms of work organisation involving heavy physical or mental strain. Cumulative effects from such factors and forms of work organisation should be avoided or reduced.

12. The employer should take the necessary measures to maintain during night work the same level of protection against occupational hazards as by day, in particular avoiding, as far as possible, the isolation of workers.

V. Social services

13. Measures should be taken to limit or reduce the time spent by night workers in travelling between their residence and workplace, to avoid or reduce additional travelling expenses for them and to improve their safety when travelling at night. Such measures may include:

(a) co-ordination between the starting and finishing times of daily periods of work which include night work and the schedules of local public transport services;

(b) provision by the employer of collective means of transport for night workers where public transport services are not available;

(c) assistance to night workers in the acquisition of appropriate means of transport;

(d) the payment of appropriate compensation for additional travelling expenses;

(e) the building of housing complexes within a reasonable distance of the workplace.

14. Measures should be taken to improve the quality of rest for night workers. Such measures may include:

(a) advice and, where appropriate, assistance to night workers for noise insulation of their housing;

(b) design and equipping of housing complexes which take into account the need to reduce noise levels.

11. När nattarbetares arbetsuppgifter fastställs, bör hänsyn tas till nattarbetets karaktär och till effekter av miljöfaktorer och form för arbetsorganisation. Särskild uppmärksamhet bör ägnas sådana faktorer som giftiga ämnen, buller, vibrationer och ljusförhållanden och till sådan form för arbetsorganisation som medför tung fysisk eller psykisk påfrestning. Ackumulerade effekter av sådana faktorer och former för arbetsorganisation bör undvikas eller reduceras.

12. Arbetsgivaren bör vidta nödvändiga åtgärder för att upprätthålla samma nivå på arbetarskyddet under nattarbete som under dagen, och så långt möjligt, särskilt undvika att arbetstagnarna isoleras.

V. Social service

13. Åtgärder bör vidtas för att begränsa eller reducera nattarbetares restid mellan bostaden och arbetsplatsen, för att undvika eller reducera ytterligare reskostnader för dem och för att förbättra deras trygghet då de reser om natten. Sådana åtgärder kan omfatta:

a) samordning mellan tidpunkterna för början och slut på de dagliga arbetsperioder som inkluderar nattarbete och tidtabellen för de lokala kollektiva transportmedlen,

b) arbetsgivarens tillhandahållande av kollektiva transportmedel för nattarbetare när offentliga transportmedel inte finns,

c) hjälp till nattarbetare att skaffa lämpliga transportmedel,

d) betalning av lämplig kompensation för extra reskostnader,

e) byggande av bostäder inom rimligt avstånd från arbetsplatsen.

14. Åtgärder bör vidtas för att förbättra nattarbetares möjlighet till vila. Sådana åtgärder kan omfatta:

a) rådgivning och, då så är lämpligt, hjälp till nattarbetare att ljudisolera sina bostäder,

b) utformning och utrustning av bostäder som beaktar behovet att reducera ljudnivån.

15. Suitably equipped resting facilities should be made available to night workers in appropriate places in the undertaking.

16. The employer should take the necessary measures to enable workers performing night work to obtain meals and beverages. Such measures, devised in such a way as to meet the needs of night workers, may include:

(a) making available, at appropriate places in the undertaking, food and beverages suitable for consumption at night;

(b) access to facilities where workers may, at night, prepare or heat and eat food which they have brought.

17. The extent to which night work is performed locally should be one of the factors to be taken into consideration when deciding on the establishment of crèches or other services for the care of young children, choosing their location and determining their opening hours.

18. The specific constraints on night workers should be duly taken into consideration by the public authorities, by other institutions and by employers within the framework of measures to encourage training and re-training, as well as cultural, sporting or recreational activities for workers.

VI. Other measures

19. At any point during pregnancy, once this is known, women night workers who so request should be assigned to day work, as far as practicable.

20. In cases of shift work, the special situation of workers with family responsibilities, of workers undergoing training and of older workers should be taken into consideration when decisions are taken on the composition of night crews.

21. Except in cases of *force majeure* or of actual or imminent accident, workers should be given reasonable notice of a requirement to perform night work.

22. Measures should be taken, where appropriate, to enable night workers, like other workers, to benefit from training opportunities including paid educational leave.

15. Lämpligt utrustade vilrum bör finnas tillgängliga för nattarbetare på lämpliga ställen på arbetsplatsen.

16. Arbetsgivaren bör sörja för att arbetstagar som utför nattarbete kan skaffa sig mat och dryck. Sådana åtgärder, utformade så att de tillgodoser nattarbetares behov, kan omfatta:

a) tillgång till mat och dryck som lämpar sig för måltider om natten på lämpliga ställen på arbetsplatsen,

b) tillgång till inrättningar där arbetstagar om natten kan laga eller värma upp och äta mat som de haft med sig.

17. Den utsträckning i vilken nattarbete förekommer på orten bör vara en av de faktorer som beaktas när beslut fattas om att inrätta barnstugor eller annan service för tillsyn av barn, om deras lokalisering och deras öppethållandetider.

18. Offentliga myndigheter, andra institutioner och arbetsgivare bör ta vederbörlig hänsyn till de särskilda begränsningar som nattarbete medför, när åtgärder utformas för att främja utbildning och omskolning liksom kulturella, sport- eller fritidsaktiviteter för arbetstagar.

VI. Andra åtgärder

19. Vid vilken tidpunkt som helst under en graviditet, när denna väl är konstaterad, bör kvinnliga nattarbetare som så begär anvisas dagarbete, så långt det är möjligt.

20. Vid skiftarbete bör hänsyn tas till den speciella situation som råder för arbetstagar med familjeförpliktelser, arbetstagar som genomgår utbildning och äldre arbetstagar när beslut fattas om sammansättningen av nattskiftet.

21. Arbetstagar bör med skäligt varsel få meddelande om att de måste utföra nattarbete, utom i fall av *force majeure*, olycka eller överhängande fara för olycka.

22. Åtgärder bör vidtas, när så är lämpligt, för att göra det möjligt för nattarbetare att som andra arbetstagar delta i utbildning och utnyttja betald ledighet för utbildning.

23. (1) Night workers who have completed a given number of years on night work should be accorded special consideration with respect to vacancies for day work for which they have the necessary qualifications.

(2) Preparations should be made for such transfers by facilitating the training of night workers where necessary for tasks normally performed by day.

24. Workers who have spent a considerable number of years as night workers should be accorded special consideration with respect to opportunities for voluntary early or phased retirement where such opportunities exist.

25. Night workers who have a trade union or workers' representation function should, like other workers who assume such a function, be able to exercise it in appropriate conditions. The need to carry out workers' representation functions should be taken into consideration when decisions are made concerning assignment of workers' representatives to night work.

26. Statistics on night work should be improved and studies on the effects of different forms of organisation of night work, particularly when carried out in the framework of shift systems, should be intensified.

27. Wherever possible, advantage should be taken of scientific and technical progress and of innovations relating to work organisation in order to limit recourse to night work.

23. 1) Särskild hänsyn bör tas till nattarbetare som fullgjort ett visst antal år av nattarbete när lediga jobb på dagtid uppstår för vilka de har de nödvändiga kvalifikationerna.

2) Sådana överföringar bör förberedas genom att underlätta nödvändig utbildning av nattarbetare för uppgifter som normalt utförs på dagtid.

24. Särskild hänsyn bör tas till arbetstagare som har haft nattarbete ett avsevärt antal år när det gäller möjlighet till frivillig förtidspension eller stegvis nedtrappning, när sådana möjligheter finns.

25. Nattarbetare som har uppdrag för en fackförening eller som arbetstagarrepresentant bör, som andra arbetstagare som åtar sig sådana uppdrag, kunna utöva detta på skäliga villkor. Behovet att utföra uppdrag som arbetstagarrepresentant bör beaktas när beslut fattas om att anvisa arbetstagarrepresentanter till nattarbete.

26. Statistiken över nattarbete bör förbättras och mer studier bedrivs över konsekvenserna av olika former att organisera nattarbete, i synnerhet sådant som utförs inom ramen för system med skift.

27. När så är möjligt bör vetenskapliga och tekniska framsteg och innovationer beträffande arbetsorganisation utnyttjas för att begränsa tillgripandet av nattarbete.

Protocol of 1990 to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Protocol to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948 (hereinafter referred to as "the Convention").

adopts this twenty-sixth day of June 1990 the following Protocol, which may be cited as the Protocol of 1990 to the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948.

Article 1

1. (1) National laws or regulations, adopted after consulting the most representative organisation of employers and workers, may provide that variations in the duration of the night period as defined in Article 2 of the Convention and exemptions from the prohibition of night work contained in Article 3 thereof may be introduced by decision of the competent authority:

(a) in a specific branch of activity or occupation, provided that the organisations representative of the employers and the workers concerned have concluded an agreement or have given their agreement;

(b) in one or more specific establishments not covered by a decision taken pursuant to clause (a) above, provided that:

(i) an agreement has been concluded in the establishment or enterprise concerned between the employer and the workers' representatives concerned; and

1990 års protokoll till ILOs konvention (nr 89) om kvinnors nattarbete

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttio-sjunde möte,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av ett protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete (hädanefter kallad konventionen), och

antar denna den tjugosjätte dagen i juni månad 1990 följande protokoll, som kan kallas 1990 års protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete.

Artikel 1

1. 1) Nationella lagar eller föreskrifter, antagna efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, kan föreskriva att variationer i nattperiodens längd, så som den definieras i konventionens artikel 2, och undantag från förbudet mot nattarbete enligt dess artikel 3, kan införas genom beslut av behörig myndighet:

a) i bestämda branscher eller yrken, förutsatt att de representativa organisationerna för berörda arbetsgivare och arbetstagare har ingått ett avtal eller har uttalat sitt samtycke,

b) i en eller flera enskilda verksamheter som inte omfattas av ett beslut fattat enligt a) ovan, under förutsättning att:

i) ett avtal har slutits mellan arbetsgivaren och berörda arbetstagarrepresentanter i den berörda verksamheten eller företaget, och

(ii) the organisations representative of the employers and the workers of the branch of activity or occupation concerned or the most representative organisations of employers and workers have been consulted;

(c) in a specific establishment not covered by a decision taken pursuant to clause (a) above, and where no agreement has been reached in accordance with clause (b) (i) above, provided that:

(i) the workers' representatives in the establishment or enterprise as well as the organisations representative of the employers and the workers of the branch of activity or occupation concerned or the most representative organisations of employers and workers have been consulted;

(ii) the competent authority has satisfied itself that adequate safeguards exist in the establishment as regards occupational safety and health, social service and equality of opportunity and treatment for women workers; and

(iii) the decision of the competent authority shall apply for a specified period of time, which may be renewed by means of the procedure under subclauses (i) and (ii) above.

(2) For the purposes of this paragraph the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

2. The laws or regulations referred to in paragraph 1 shall determine the circumstances in which such variations and exemptions may be permitted and the conditions to which they shall be subject.

Article 2

1. It shall be prohibited to apply the variations and exemptions permitted pursuant to Article 1 above to women workers during a period before and after childbirth of at least 16 weeks, of which at least eight weeks shall be before the expected date of childbirth. National laws or regulations may allow for the lifting of this prohibition at the express request of the woman worker concerned on

ii) samråd ägt rum med de representativa organisationerna för arbetsgivare och arbetstagare i berörd bransch eller berört yrke eller med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna,

c) i en enskild verksamhet som inte omfattas av ett beslut fattat enligt a) ovan, och där något avtal inte uppnåtts i enlighet med b) i) ovan, under förutsättning att:

i) samråd ägt rum med representanter för arbetstagarerna i verksamheten eller företaget förutom med de representativa organisationerna för arbetsgivare och arbetstagare i berörd bransch eller berört yrke eller med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna,

ii) ansvarig myndighet har försäkrat sig om att det finns tillfredsställande garantier i verksamheten beträffande arbetarskydd, social service och lika möjligheter och lika behandling för kvinnliga arbetstagare, och

iii) den ansvariga myndighetens beslut skall gälla för en bestämd tidsperiod, vilken kan förnyas genom det förfarande som framgår av i) och ii) ovan.

2) I denna punkt avser uttrycket "arbetstagarrepresentanter" personer som erkänns som sådana genom nationell lagstiftning eller praxis i överensstämmelse med 1971 års konvention om arbetstagarernas representanter.

2. De lagar och föreskrifter som hänvisas till i punkt 1 skall fastställa under vilka omständigheter sådana variationer och undantag kan tillåtas och de villkor som skall gälla för dem.

Artikel 2

1. Det skall vara förbjudet att tillämpa de variationer och undantag som tillåts enligt artikel 1 ovan på kvinnliga arbetstagare under en period före och efter barnsörd på minst 16 veckor, varav minst åtta veckor före den förväntade dagen för nedkomsten. Nationella lagar och föreskrifter kan medge att detta förbud undanröjs på den berörda kvinnliga arbetstagarens uttryckliga begäran

condition that neither her health nor that of her child will be endangered.

2. The prohibition provided for in paragraph 1 of this Article shall also apply to additional periods in respect of which a medical certificate is produced stating that this is necessary for the health of the mother or child:

- (a) during pregnancy; or
- (b) during a specified time prolonging the period after childbirth fixed pursuant to paragraph 1 above.

3. During the periods referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article:

(a) a woman shall not be dismissed or given notice of dismissal, except for justifiable reasons not connected with pregnancy or childbirth;

(b) the income of a woman worker concerned shall be maintained at a level sufficient for the upkeep of herself and her child in accordance with a suitable standard of living. This income maintenance may be ensured through assignment to day work, extended maternity leave, social security benefits or any other appropriate measure, or through a combination of these measures.

4. The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of this Article shall not have the effect of reducing the protection and benefits connected with maternity leave.

Article 3

Information on the variations and exemptions introduced pursuant to this Protocol shall be included in the reports on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation.

Article 4

1. A Member may ratify this Protocol at the same time as or at any time after its ratification of the Convention, by communicating its formal ratification of the Protocol to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such ratifica-

under förutsättning att varken hennes eller barnets hälsa utsätts för fara.

2. Det förbud som förutses i punkt 1 i denna artikel skall också gälla ytterligare perioder för vilka ett läkarintyg företes som fastställer att det är nödvändigt för moderns eller barnets hälsa:

- a) under havandeskapet, eller
- b) under en bestämd tidrymd i förlängning av den period efter nedkomsten som fastställts enligt punkt 1 ovan.

3. Under de perioder som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel:

a) får en kvinnlig arbetstagarare inte avskedas eller sägas upp annat än på saklig grund som inte har samband med havandeskapet eller barnsörden,

b) skall en kvinnlig arbetstagarers inkomst upprätthållas på en nivå som är tillräcklig för hennes och hennes barns underhåll i överensstämmelse med en rimlig levnadsstandard. Denna inkomst kan tillgodoses genom att hon anvisas arbete på dagtid, genom förlängd moderskapsledighet, socialförsäkringsförmåner eller varje annan lämplig åtgärd, eller genom en kombination av dessa åtgärder.

4. Bestämmelserna i punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel får inte medföra en minskning av det skydd och de förmåner som är förenade med moderskapsledighet.

Artikel 3

Information om variationer och undantag som införts med stöd av detta protokoll skall lämnas i de rapporter om tillämpningen av konventionen, som avges enligt artikel 22 i internationella arbetsorganisationens stadga.

Article 4

1. En medlemsstat kan ratificera detta protokoll samtidigt med eller när som helst efter ratifikation av konventionen, genom att sända sin formella ratifikation av protokollet till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Sådan ratifikation träder i

tion shall take effect 12 months after the date on which it has been registered by the Director-General. Thereafter the Convention shall be binding on the Member concerned with the addition of Articles 1 to 3 of this Protocol.

2. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications of this Protocol communicated to him by parties to the Convention.

3. The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications registered by him in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article.

Article 5

The English and French versions of the text of this Protocol are equally authoritative.

kraft tolv månader efter den dag då den registrerats hos generaldirektören. Därefter är konventionen bindande för den berörda medlemsstaten med tillägg av artiklarna 1 till 3 i detta protokoll.

2. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer av detta protokoll som han har tagit emot från medlemmar som ratificerat konventionen.

3. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta nationernas stadga, lämna Förenta nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer som har registrerats hos honom enligt bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 5

De engelska och franska versionerna av denna protokolltext har lika giltighet.